

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:17

Fredagen den 27 november

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är slagen 8.30, och jag hälsar alla ärade kollegor och tjänstepersoner välkomna till dagens maraton-EU-nämndssammanträde. Det är inte mindre än åtta statsråd och en statssekreterare som kommer att föredra sina ärenden.

Kan vi medgiva deltagande på distans? Jag finner så.

§ 2 Rättsliga och inrikes frågor
Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (deltar via Skype)
Återrapport från extrainsatt videomöte den 13 november 2020
Information och samråd inför videomöte den 2 december 2020

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson kommer att vara närvarande på dagordningspunkterna 3, 6, 7 och 8. Är justitie- och migrationsminister Morgan Johansson på plats?

(Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S): Ja, det är jag.)

God morgon och välkommen till EU-nämndens sammanträde. Jag hälsar dig välkommen. Vi börjar som vanligt med återrapport från videomötet den 13 november 2020. Är det något som justitie- och migrationsministern vill framföra?

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Ja. Jag har dessutom blivit ombedd att säga ytterligare några ord eftersom jag förstår att alla inte haft tillgång till det skriftliga materialet.

Det hölls en extrainsatt informell videokonferens med två diskussionspunkter den 13 november. De två punkterna var terroristbekämpning och migrationspakten. När det gäller migrationspakten utgick diskussionen från ordförandeskapets bakgrundsdokument om identifierade nyckelfrågor. Flera medlemsstater betonade vikten av samarbete med tredjeländer för ett effektivare återvändande och ett välfungerande gränsförfarande vid de yttre gränserna. Där var Sverige ett av länderna.

Åsikterna gick isär huruvida det ska vara tvingande eller flexibel solidaritet, som man kallar det. Sverige efterfrågade närmare analyser av hur solidaritetsmekanismen ska fungera i praktiken, och Sverige framhöll även att det nya migrations- och asylsystemet behöver hitta en balans mellan ansvar och solidaritet. Det är grundläggande att alla medlemsstater bidrar. Vidare underströk vi att de medlemsstater som stod inför ett särskilt tryck ska få stöd samt att systemet ska bidra till en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsstater, att det ska vara rättssäkert och värna asylrätten.

Ordföranden aviserade att man avser att fortsätta de bilaterala diskussionerna fram till nästa ministerråd, som i det här avseendet kommer att vara den 14 december. Det är därför vi inte har migrationsfrågorna på den här dagordningen utan de är uppskjutna till den 14 december. Riksdagen har fått en skriftlig rapport från detta extrainsatta videomöte.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillämplig lag för rättsverkan gentemot tredje man av överföring av fordringar. Det här är ett informationsärende.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Här har kommissionen presenterat ett förslag till en förordning om tillämplig lag för rättsverkan gentemot tredje man av överföring av fordringar. Det gjorde man våren 2018. Förslaget syftar till att skapa klarhet i frågan om vem som äger en fordran efter en gränsöverskridande transaktion.

Överläggning ägde rum i civilutskottet den 26 februari förra året, där vi fick stöd för regeringens ståndpunkt. Samråd med EU-nämnden har skett vid tre tillfällen i frågan. Vid det nu aktuella rådsmötet ska frågan upp som en informationspunkt. Ordförandeskapet ska presentera en framstegsrapport. I övrigt ber jag att få hänvisa till det skriftliga materialet.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 6, Rättsstatsutvecklingen på det rättsliga området. Det här är ett discussionsärende.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr ordförande! Det blir kanske den intressantaste punkten på dagordningen för min del på mötet.

Det som ska diskuteras är rättsstatsutvecklingen i EU på det rättsliga området. Det är en fråga som står högt på EU:s dagordning för närvarande. Tyska ordförandeskapet har inför mötet den 2 december presenterat ett discussionsunderlag med två specifika frågor, dels om vilka aspekter inom rättsstatsprincipen som medlemsstaterna anser är särskilt viktiga på det rättsliga området, dels om medlemsstaterna kan se fördelar med att uppmuntra domare att delta i ett slags nätverk om grundläggande europeiska värden och rättsstatsprinciper.

Det är, som ni vet, inte första gången som frågan diskuteras i justitieministrarnas krets. Nytt inför diskussionen den här gången är att kommissionen nyligen presenterade en rapport om rättsstatsutvecklingen i EU. Det är en rapport som har tagits fram inom ramen för den nya så kallade europeiska rättsstatsmekanismen och som utgör grunden för allmänna rådets årliga rättsstatsdialog. Frågan har också aktualiserats av att det finns mycket som tyder på att det går åt fel håll i en del av medlemsstaterna i det avseendet.

Ni har fått information om rättsstatsdialogen av EU-ministern, dels inför den horisontella diskussionen i allmänna rådet den 13 oktober, dels inför de landsspecifika diskussionerna som ägde rum vid allmänna rådet den 17 november. Jag ska inte upprepa den igen. Det tyska ordförandeskapet har klargjort att den kommande diskussionen mellan justitieministrarna inte ska dubblera den diskussion som redan har förts i allmänna rådet.

Likafullt lyfter rapporten fram många viktiga utmaningar på rättsstatsområdet som också kräver justitieministrarnas uppmärksamhet. Det gäller i synnerhet rättsväsendets bristande oberoende i vissa EU-länder. Det är en särskild situation i Polen och Ungern vad gäller domstolarnas oberoende som ger anledning till stor oro, vilket också fått EU-kommissionen att agera.

När det gäller Sverige konstateras i rapporten att det svenska rättssystemet karakteriseras av en hög grad av oberoende. Utredningen om förstärkt skydd för demokrati och domstolarnas oberoende lyfts också fram som något mycket positivt. Sverige kommer bra ut i den rapporten, vilket inte är överraskande. Det gör Sverige i så gott som alla internationella utvärderingar som handlar om Sverige som rättsstat. Vi får gott betyg i så gott som alla de utvärderingarna – och även i denna rapport.

Men man konstaterar också i EU-rapporten att brister i förtroendet för rättssystemen medlemsstaterna emellan i förlängningen kan innebära att våra myndigheter och domstolar kan komma att känna tveksamhet inför att tillämpa principen om ömsesidigt erkännande när det gäller beslut och avgöranden. Om man inte kan lita på att det råder ett fungerande, bra och oberoende rättssystem i ett annat land uppkommer det en tveksamhet om det över huvud taget går att tillämpa principen om ömsesidigt erkännande. Det är det som är en av grundfrågorna. En sådan utveckling skulle vara förödande för samarbetet på området. Det är därför viktigt att också justitieministrarna återkommande diskuterar frågorna.

Det är dessutom bra att rättsstatsfrågorna diskuteras i olika delar av samhället, bland annat i de myndigheter och domstolar som har tillämpat regelverken. Olika europeiska nätverk spelar redan en betydelsefull roll när det gäller att främja och utbyta idéer och bästa praxis. Med hänsyn till domstolarnas oberoende är det dock viktigt att deltagande i ett eventuellt ytterligare nätverk bygger på frivillighet. Det är väl en god idé att skapa ett nätverk när det gäller domare för att få ökat samarbete och diskussion.

Jag vill understryka att utvecklingen i några av EU:s medlemsstater på området är mycket oroande. Det är därför nödvändigt att arbeta vidare med att stärka respekten för rättsstatens principer med olika verktyg, inklusive det som görs för att få in en konditionalitetsmekanism i EU-budgeten. Vi vet hur den diskussionen förs i andra forum.

Jag vill ändå avsluta med att det också finns skäl att starkt erinra om att EU är en förening av demokratier. Rättsstatsprinciperna med bland annat oberoende domstolar är ett av fundamenten i en demokrati tillsammans med allmän och lika rösträtt, yttrande- och tryckfrihet samt förenings- och organisationsfrihet. Det är grundläggande politiska rättigheter och system som måste fungera och vara på plats. När vi ser att det är hotat i ett par av EU:s medlemsländer måste vi agera.

Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången inför diskussionen.

Just nu är det extra intressant att följa hur diskussionerna går kopplat till det instrument som är på väg att sättas ihop med både budget och återhämtningsfonden.

Jag funderar över följande. När justitieministrarna träffas, är det samma länder som skiljer ut sig i diskussionen? Finns en större gemensam bild när justitieministrarna träffas eller finns en skiljelinje även i era diskussioner?

Sedan har jag en kunskapsfråga. Finns mänskliga rättigheter med på något sätt i diskussionerna vad gäller det arbete ni gör?

Anf. 9 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag vill precis som statsrådet inskräpa vikten av att man på olika nivåer i systemen diskuterar frågorna. Jag ska inte upprepa de ord och hot som systemet har utsatts för och vilken skada de kan göra för hela EU-samarbetet.

Möjligtvis är det ett perspektiv som är extra viktigt i den diskussion som pågår om budget- och återhämtningsfonden, nämligen att det är 25 mot 2. Därför är det viktigt att ni har diskussionen. De sista meningarna statsrådet sa instämmer jag i å det bestämdaste.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Annika Qarlsson frågade om det finns en gemensam bild. I vår krets av justitieministrar har vi haft ett par sådana diskussioner varav åtminstone en har varit i en sluten krets, det vill säga på ett lunchmöte med bara oss ministrar.

Att döma av dessa diskussioner hittills skulle jag vilja säga att mina kollegor från dessa länder håller en ganska låg profil. De förstår att detta egentligen inte är rätt. Men det är inte alltid de som bestämmer i slutändan, utan de som egentligen bestämmer är ofta premiärministrarna eller kanske det parti som de tillhör.

Men detta är nog den allmänna bilden. Vi får se hur det blir i den kommande diskussionen och vilket tonläge de kommer att ha.

Om de länder som vi nu talar om hade sökt medlemskap i EU i dag är det inte ens säkert att de hade fått ett medlemskap. Ni vet ju att det finns mycket högt ställda kriterier för att komma in i EU. Det är Köpenhamnskriterierna som länderna bedöms utifrån. Efter det som man har gjort i Polen och Ungern är det inte alls säkert att de skulle kunna möta dessa kriterier. Mina kollegor i Polen och Ungern vet naturligtvis att det förhåller sig på detta sätt.

Vi får helt enkelt se vad som händer på nästa möte. Men jag tror att beslutanderätten över dessa frågor dessvärre ibland ligger på andra håll än just hos justitiedepartementen i respektive länder, vilket i sig är ett problem.

När det gäller frågan om mänskliga rättigheter förs inte den diskussionen på det sättet. Det är alltså i huvudsak rättsstatsprinciperna som vi ägnar oss åt i detta sammanhang. Men det finns säkert skäl att också återkomma till den bredare diskussionen om mänskliga rättigheter. Vi vet nämligen att det också finns en del problematik till exempel kring organisations- och föreningsfrihet, kring yttrandefrihet och så vidare. Det får bli en vidare diskussion.

När det gäller Jessika Roswalls inlägg noterar jag det stöd som vi har och som jag känner är mycket starkt från den svenska riksdagen. Det gäller att stå på sig i denna diskussion. Om vi inte skulle göra det utan att vi skulle tillåta så att säga att länder successivt steg för steg kan ta steg bort från grundläggande demokratiska principer, blir det naturligtvis en signal till andra länder att detta är fritt fram att göra. Det tror jag helt enkelt vore mycket olyckligt. Här gäller det att stå upp för det som EU faktiskt står för i grunden. Därför är det oerhört viktigt att vi bevakar denna fråga.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:
Vi tackar justitie- och migrationsministern för detta.
Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.
Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Aktuella lagstiftningsförslag.
Detta är en informationspunkt.

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):
Där har jag inte någon ytterligare information. Vi ska lyssna på det som kommer fram vid ministermötet.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:
Vi noterar informationen.
Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Det tillträdande ordförandeskapets arbetsprogram. Detta är en informationspunkt.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):
Där har jag inte heller något mer att säga. Det portugisiska ordförandeskapet har inte presenterat någon information om denna punkts innehåll i detalj. Vi får lyssna på det när det kommer vid mötet.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:
Vi noterar informationen.
Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Övriga frågor.

Anf. 16 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):
Herr ordförande! Kommissionen kommer eventuellt att informera om två meddelanden, dels meddelandet om en strategi för digital rättvisa i EU, dels meddelandet om en ny strategi för implementeringen av stadgan om de grundläggande rättigheterna. Jag hänvisar till de skriftliga underlagen i båda dessa frågor.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:
Vi noterar och tackar för informationen.
Därmed tackar vi justitie- och migrationsministern för i dag och tillönskar en trevlig fredag och ett bra möte.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statsrådet Mikael Damberg till dagens EU-nämnds-sammanträde. Statsrådet kommer att föredra ärendena 4, 5, 7 och 8.

Då, statsrådet, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av återrapporten från videomötet den 13 november 2020.

Anf. 19 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Jag tänkte lämna en rapport från videomötet den 13 november. Det hölls en extrainsatt informell videokonferens för inrikesministrar med två diskussionspunkter, terrorismbekämpning och migrationspakten. Morgan Johansson har just återrapporterat om migrationsfrågorna.

Gällande terrorismbekämpningen informerade kommissionen om att den ska presentera ett meddelande med förslag om åtgärder mot terrorism den 9 december. Arbetet framöver ska fokusera på fördjupat polissamarbete, informationsutbyte och gränskontroller. Man lade särskild vikt vid förebyggande åtgärder för att motverka radikaliserings och vid effektiv lagföring av dem som begår terrorbrott.

I anslutning till mötet gjorde ministrarna också ett gemensamt uttalande om terrorismbekämpning med anledning av den senaste tidens attacker i Europa. Uttalandet markerade även femårsdagen av attackerna i Paris vid bland annat Bataclan. Uttalandet bekräftar enighet och solidaritet mellan alla medlemsstater i kampen mot all form av terrorism, inklusive våldsbejakande islamism.

Sverige underströk vikten av att bekämpa all våldsbejakande extremism. Jag kan också säga att uttalandet betonade att det är vårt ansvar att upprätthålla och försvara våra gemensamma värderingar och pluralistiska samhällen med alla medel som står våra rättsstater till förfogande. Under de senaste två decennierna har vi gjort mycket för att stärka säkerhetsstrukturen och rättsliga ramverk. Vi har utvecklat verksamheterna för Europol, Eurojust och Frontex, och vi har förbättrat informationsutbytet mellan medlemsstaterna.

Även den europeiska terrorismsamordnarens roll är viktig i arbetet. Samordnaren hade tagit fram en rapport inför mötet som vi ser som ett viktigt bidrag i debatten.

Ministeruttalandet tar vidare upp vikten av ett välfungerande Schengen system och interoperabilitet mellan våra olika informationssystem. Vi behöver också ha ett bra samarbete med tredjeländer, inte minst vad gäller utvisning av kriminella personer. Utländska stridande ska inte kunna ta sig in i Schengenområdet.

Uttalandet lägger också vikt vid förebyggande av radikaliserings genom systematiska åtgärder och att terrorismfinansiering även från länder utanför EU ska förhindras. Man bör arbeta för att kunna anta förordningen om en radering av terrorinnehåll online så snart som möjligt. Frågan om terrorismbekämpning kommer även att tas upp vid Europeiska rådets möte i december.

Vid inrikesministrarnas möte den 14 december avser man att anta rådsslutsatser om inre säkerhet och polissamarbete, som även belyser vikten av terrorismbekämpning.

Riksdagen har även fått skriftliga rapporter från mötet.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Rättsliga aspekter av terrorismbekämpning. Här finns det fem punkter, från a till e. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Kan jag föredra alla punkter på en gång och att ni sedan ställer frågor under den punkt som ni är intresserade av, eller vill ni att jag ska ta punkt för punkt?

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Vad anser statsrådet vara mest lämpligt?

Anf. 23 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Det är lite olika tyngdpunkter på dem. Därför är det kanske lika bra att jag tar upp alla på en gång. Sedan kan ledamöterna ställa frågor om det som de är mest intresserade av.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Då tar vi alla punkter på en gång.

Anf. 25 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförandeskapet har inför denna punkt presenterat ett diskussionsunderlag som har delgivits nämnden. Diskussionen ska handla om de rättsliga aspekterna av terrorismbekämpning och på så sätt komplettera den diskussion som fördes bland inrikesministrarna vid det extrainsatta rådsmötet den 13 november. Fokus för diskussionen är hatpropaganda online.

Under punkt a, om hatpropaganda online, vill ordförandeskapet ha en diskussion om bland annat nationella erfarenheter av att ställa krav på plattformarna att anmäla hatpropaganda online om medlemsstaterna ser behov av sådan reglering på EU-nivå.

Regeringen vill arbeta för en rättslig reglering på EU-nivå som skapar förutsättningar för en effektiv bekämpning av hatbrott och terrorismpropaganda online. Den ska vara väl avgränsad gentemot grundläggande rättigheter som yttrandefriheten.

Regeringen anser att det som är olagligt offline även ska vara olagligt online. Därför har regeringen varit mån om att upprätthålla en bra dialog med några av de stora plattformarna som Facebook, Twitter, Google och Youtube.

Även på EU-nivå har flera initiativ tagits de senaste åren som rör samarbete mellan medlemsstaterna, civilsamhället och it-företag med global verksamhet i syfte att olagligt innehåll ska tas bort från nätet.

I maj 2016 presenterade kommissionen en uppförandekod tillsammans med ett antal privata aktörer. Den kommande så kallade Digital Services Act omnämns ofta när hatbrott på internet och sociala medier diskuteras. Digital Services Act syftar till att utveckla regler för att fördjupa den inre marknaden för digitala tjänster.

Regeringen ställer sig positiv till att genomföra reformer i denna riktning.

När det gäller ordförandeskapets specifika frågeställningar om anmälningsskyldighet för plattformarna har vi ingen erfarenhet av sådan lagstiftning Sverige. Men regeringen är beredd att diskutera det på EU-nivå utifrån konkreta förslag och andra medlemsstaters erfarenheter.

Under punkt b, om stöd till offer för terrorism, avser ordförandeskapet att presentera en rapport om inrättande av nationella kontaktpunkter för stöd till offer för terrorism i enlighet med rådsslutsatserna från 2018. Kontaktpunkter ska ansvara för tillgängligt stöd, assistans, skydd och ersättning men även snabbt informationsutbyte med andra medlemsstater i händelse av en terroristattack. Rapporten utgår från att medlemsstaterna ska ha flexibilitet i att organisera sin kontaktpunkt utifrån nationella förutsättningar.

Regeringen avser att välkomna rapporten.

Under punkt c, om digitalt samarbete, kommer vi att få information om förhandlingarna om tillgång till elektronisk bevisning samt om digitalisering av straffrättsligt samarbete. Det rör sig dels om ett förslag till en förordning om e-bevisning, dels ett direktiv om juridiska representanter. Jag hoppas att trepartssamtal om dessa rättsakter ska komma igång i början av nästa år.

Aktuellt i sammanhanget är också EU:s förhandlingar med USA om ett avtal om gränsöverskridande tillgång till e-bevisning och förhandlingarna inom Europarådet om ett andra tilläggsprotokoll till den så kallade Budapestkonventionen.

Punkt d handlar om rådsslutsatser om den europeiska arresteringsordern. Detta är ett rambeslut från 2002 och det mest använda instrumentet för straffrättsligt samarbete i EU.

Rambeslutet har förenklat och påskyndat samarbetet genom att ett nytt förenklat system för överlämnande av personer som misstänks eller dömts för ett brott har införts. Instrumentet är baserat på principen om ömsesidigt erkännande.

Både kommissionen och Europaparlamentet har presenterat rapporter om medlemsstaternas införlivande av rambeslutet som visade på vissa brister. Rambeslutet leder också till många avgöranden från EU-domstolen.

Under hösten har ordförandeskapet arbetat med slutsatser som nu håller på att antas genom skriftligt förfarande. Vi välkomnar syftet med slutsatserna, som är att förbättra samarbetet kring den europeiska arresteringsordern och öka förtroendet mellan medlemsstaterna. Genom olika åtgärder och verktyg ska en korrekt implementering och tillämpning av rambeslutet och EU-domstolens praxis uppnås. Att regelverket om arresteringsordern fungerar fullt ut är även av stor vikt i kampen mot terrorism och gränsöverskridande brottslighet.

Slutsatserna betonar vidare att medlemsstaterna lever upp till rättsstatens principer liksom att fängelseförhållandena i medlemsstaterna når upp till gällande minimistandard.

Det är positivt att man avser att bjuda in till en diskussion om ett nytt EU-instrument, om överförande av lagföreläggande har ett mervärde och om det skulle vara genomförbart. Om utfallet av diskussionen är positivt inbjuds kommissionen att ta fram ett lagförslag.

Under punkt e förväntar jag mig en presentation av det så kallade folkmordsnätverkets rapport om lagföreläggande av utländska terroriststridande för såväl internationella brott som terroristbrottslighet. Rapporten fokuserar på exempel där nationella myndigheter har lyckats åtala och lagföra IS-återvändare för brott begångna i Syrien. Jag kan konstatera att i rapporten nämns ett flertal svenska rättsfall, där personer som deltagit i strider i Syrien har kunnat lagföras för sina brott efter att de har återvänt till Sverige. Ansvarsutkrävande för de allvarliga brott som har begåtts i Syrien och Irak är sedan länge en prioriterad fråga för regeringen, och vi stöder på olika sätt ansträngningar för ett sådant ansvarsutkrävande.

Sammanfattningsvis vill jag säga att regeringen välkomnar det arbete som det tyska ordförandeskapet har bedrivit inom dessa områden. Det utgör en bra grund för vidare samarbete på det rättsliga området för att bekämpa terrorism.

Anf. 26 TINA ACKETOFT (L):

Ordförande! Tack så mycket, statsrådet, för redogörelsen! Det var en diger uppräkningslista. Jag fokuserar på hatpropaganda på nätet. Eftersom jag förutom EU-nämnden har KU under mina vingar för Liberalernas räkning är det en välkänd punkt. Vi har från Sveriges sida en något annorlunda inställning till det här med tryck- och yttrandefrihet och våra grundlagar.

Statsrådet har en viktig rågång att hålla när det gäller värnandet av just de grundlagsskydd som vi naturligtvis tycker är helt normala att ha. Det handlar till exempel om en rågång mellan satir och religion. Vi är vana vid att den debatten finns. Detta brukar inte vara någon konflikt inom Sverige, men det är det i resten av EU.

I vanliga fall, kan jag säga, tycker Liberalerna om att harmonisera på EU-nivå. Men med tanke på det jag nyss har sagt är det tvärtom viktigt här att verkligen hålla den tydliga skiljelinje som vi har genom våra tryck- och yttrandefrihetsgrundlagar.

Det var det jag tyckte var viktigast att trycka på. Jag stannar där så länge.

Anf. 27 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Jag tackar statsrådet för föredragningen. Att man i EU fortsätter att arbeta tillsammans för att förebygga, förhindra och beivra terroristbrott är av mycket stor betydelse. Vi ser att det diskussionspapper som ligger till grund för diskussionen under punkten belyser flera viktiga aspekter på det fortsatta arbetet.

Mordet på den franska läraren Samuel Paty och dåden i Nice och Wien visar tydligt på de hot som islamistisk extremism och terrorism utgör i Europa. Det är därför lite förvånande att dessa frågor kring islamismen inte explicit nämns i diskussionsunderlaget eller i den svenska ståndpunkten. Vi har också sett att det har förekommit uppgifter i europeiska medier om

att den svenska regeringen på olika sätt försökt medverka till att tona ned frågor kring islamismen i det uttalande som gjordes för ett par veckor sedan.

2020/21:17
27 november

Vårt medskick är att vi vill få in ett uttalande från regeringen i den svenska ståndpunkten om det hot som islamismen utgör i detta sammanhang. Om vi inte kan få in det har vi en avvikande ståndpunkt, som vi då får återkomma till.

Anf. 28 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! När uttalandet antogs hade vi från Vänsterpartiet en del avvikande synpunkter. Vi menade att det var ett väldigt stort fokus på migranter trots att man i själva meddelandet sa att mycket av terrorismen är, så att säga, inhemsk. Därför är det bra att det som vi diskuterar nu väldigt mycket fokuserar just på den inhemska terrorismen. Jag saknar i diskussionen hur vi arbetar mot radikaliserings ur ett socialt perspektiv. Hur bygger vi ett samhälle som inte skapar människor som radikaliserar på ett negativt sätt?

Jag har också en fråga som gäller yttrandefriheten och hur det fungerar gentemot vår yttrandefrihetsgrundlag. Jag har förstått att tidigare försök från EU att ta fram gemensamma lagar och så vidare inte har fungerat gentemot vår grundlag. Jag vill få lite mer information om det. Hur ser statsrådet på det?

Anf. 29 HANS EKLIND (KD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Kristdemokraterna delar absolut regeringens analys om att EU är centralt om vi för svensk del ska bidra i ett internationellt arbete mot terrorism. Därför är det välkommet att EU nu tar fram dessa åtgärder för hur denna terrorism ska kunna motverkas.

Men Kristdemokraterna har tillsammans med Moderaterna tidigare framfört att det i regeringens ståndpunkt saknas en markering om att man vill bekämpa islamistisk terrorism och finansiering av den. Kristdemokraterna menar att det ska tydliggöras i den svenska ståndpunkten och i det fortsatta EU-gemensamma arbetet. Om det inte finns med kommer vi också att meddela en avvikande ståndpunkt.

I det gemensamma uttalandet från ministrarna, som gjordes den 13 november och som initierades av Frankrike, Österrike och Tyskland, är referenserna till just den islamistiska terrorismen nästan helt borta. I internationella medier har jag läst att så såg inte utkastet ut från början. Det är ett resultat av förhandlingar mellan medlemsstater, och man har angett att Sverige bidrog till att suddas bort dessa referenser.

Då menar jag att det ändå är ett hot som finns från just islamistisk terror som försvinner. Det försvinner tyvärr inte genom att man suddar bort referenser i ett uttalande eller genom att man relativiserar det hela med att säga att det också finns en annan form av våldsbejakande extremism. Jag tror att det är precis tvärtom. Kristdemokratin är en ideologi som växte fram efter andra världskriget och som tog spjörn mot just fascism, nazism och kommunism. Det finns så att säga i vårt dna att ta striden mot extremism, och vi tror att det är viktigt att man nämner extremismen vid dess rätta namn.

Min fråga till statsrådet är därför: Är det så att Sverige drivit på att det i uttalandet skulle tas bort referenser till islamistisk terror? I sådana fall undrar jag varför.

Den andra frågan som jag har bygger på det som regeringen skriver i den svenska ståndpunkten: ”Vi behöver också tillsammans med övriga medlemsstater verka för ansvarsutkrävande och lagföring av terrorbrott, exempelvis de som begåtts i Syrien och Irak. All terroristbekämpning, inklusive informationsutbyte, ska ske med respekt för grundläggande rättigheter och med hänsyn till skyddet av den personliga integriteten.”

Här skulle jag gärna vilja att statsrådet brer ut texten lite grann. Jag skulle alltså vilja få en kommentar. På vilket sätt och i vilka former anser regeringen att ansvarsutkrävande och lagföring av terrorbrott kan genomföras i det aviserade samarbetet med övriga medlemsstater?

Anf. 30 ADAM MARTTINEN (SD):

Även Sverigedemokraterna har noterat att det saknas en explicit benämning mot den islamistiska extremismen och en markering mot den, så vi instämmer i det som både Moderaterna och Kristdemokraterna har anfört om den saken. Om det inte kommer att noteras kommer även vi att anmäla en avvikande mening i enlighet med vad som anförts av tidigare talare.

Anf. 31 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Tack för frågorna och synpunkterna! Jag börjar med Liberalerna. Det är korrekt att Sverige alltid ska värna om vår konstitution och grundlag. Där ingår också yttrandefriheten. Vår utgångspunkt när det gäller de lagförslag och den diskussion som nu finns på Europainivå är att det som är olagligt i vanliga livet också är olagligt online och att det innehållet ska tas bort.

Vi uppfattar att det finns ett starkt stöd för en sådan linje. Jag tror också att det kommer att gå att få fram en sådan linje på EU-nivå. Det är någonting som vi bevakar – att det blir korrekt och att det inte undergräver våra grundlagar. Vi anser att den möjligheten finns, och vi bevakar naturligtvis frågan framöver. Jag anser att det är bra att vi har ett starkt stöd för den linjen i Europasamarbetet.

Det har blivit en lite olycklig rapportering, tycker jag, om bilden av hur det arbetades med uttalandet. Ett land som var aktivt i diskussionen om exakt hur det skulle utformas var just Frankrike, som tyckte att det var viktigt att uttalandet fick en balans och ett lite bredare perspektiv, så man tog upp flera former av extremism.

Från Sveriges sida hade vi ingenting emot att Frankrike ville ha en bredare ansats. Men det är helt uppenbart att vi i dag ser att det största hotet mot Europa kommer från islamistisk terrorism, även om det också är viktigt att säga till utskottet att vi har sett en ökning av högerextrem terrorism. Jag tycker att det är bra att säga, i likhet med vad Säpo har sagt, att de två största hoten mot Sverige när det gäller terrorism är islamistisk extremism och högerextremism. Det är de två stora hot som finns mot Sverige.

Jag har inga problem med att framhålla det och att vara explicit om islamistisk extremism. Det är ett hot i terrorismsammanhang, men det finns också islamistiska grupperingar som utmanar vår demokrati, vår syn

på jämställdhet och vår syn på yttrandefrihet. Det måste bekämpas. Alla de krafter av extremistisk karaktär som utmanar våra europeiska värden men också vår svenska konstitutionella demokrati ska bekämpas. Demokratien är liksom inte neutral i dessa frågor.

Men jag menar inte att Sverige hade någon pådrivande roll i detta. Det var många länder som ville hitta texter som fungerade och som var något bredare där man kunde få med fler av terrorhoten och de extremistiska hoten mot Europa. Vi stödde det i de diskussionerna. Men jag har, som sagt var, inga problem med att lyfta fram islamistisk terror som det stora hotet mot Europa just nu, även om vi i Sverige ser att högerextremistiska terrorhot är på ungefär samma nivå enligt Säpos senaste årsbok och att det har ökat de senaste åren.

Sedan gäller det Vänsterpartiet och radikalisering. Det finns med i resonemanget. Det är viktigt att jobba förebyggande mot alla former av radikalisering. Sverige har också bidragit, och gör det internationellt, genom olika anti-radikaliseringssatser, till exempel i fängelser. Vi har erfarenheter av det i Sverige, så vi försöker vara aktiva i diskussionen om hur vi kan bidra också internationellt.

Jag tror att jag svarade allmänt på både Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas frågor som var kopplade till Moderaternas inspel. Däremot uppfattade jag tyvärr inte Kristdemokraternas andra fråga. Kan du upprepa den, eller kan du följa upp den? Jag antecknade, men jag hann inte riktigt få ordning på vad frågan handlade om.

Anf. 32 HANS EKLIND (KD):

Herr ordförande! Frågan gäller egentligen ett stycke i den svenska ståndpunkten. Ni skriver: ”Vi behöver också tillsammans med övriga medlemsstater verka för ansvarsutkrävande och lagföring av terrorbrott, exempelvis de som begåtts i Syrien och Irak.”

Då var min fråga: På vilket sätt och i vilka former anser regeringen att ansvarsutkrävande och lagföring av terrorbrott kan genomföras i det aviserade samarbetet med övriga medlemsstater?

Jag skulle bara vilja att statsrådet bredde ut texten lite grann så att vi fick lite mer kött på benen när det gäller den svenska ståndpunkten.

Anf. 33 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Då förstår jag frågan bättre. Det är på två sätt, kan man säga.

Det ena är den principiella hållning som Sverige har – att vi tycker att det är viktigt med ansvarsutkrävande och gärna ser att ett sådant ansvarsutkrävande sker i regionen, nära där brotten har begåtts och där bevis och vittnen finns. Det sker en viss internationell diskussion där Sverige på olika sätt är delaktigt, följer arbetet och ser om vi på olika sätt kan stötta det. Det finns initiativ i de självstyrande kurdiska områdena, och det finns andra diskussioner om man på något sätt kan få till stånd domstolsprocesser i regionen där människor döms på plats, vilket vore intressant.

Det andra är det mer EU-gemensamma arbetet, som just nu handlar mycket om bevisinsamling. IIIM och Unitad har flera projekt där Sverige är aktivt bidragande och där inte minst battle field information samlas in och systematiseras för att kunna stödja domstolsprocesser, antingen i

regionen eller i medlemsstater, om det skulle visa sig bli så. Vi är väldigt aktiva och ingår också i en like-minded grupp av länder som driver på för ansvarsutkrävande och där Sverige är mycket aktivt. Core 7 brukar den kallas.

Anf. 34 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Det stämmer som statsrådet säger att det finns en hel del av det som är förebyggande i det gemensamma uttalandet och också i det som diskuteras nu. Men det som jag och Vänsterpartiet saknar när man pratar om förebyggande arbete gäller att man pratar mer om hur man ska förebygga på internet, jobba via skolan och så vidare men egentligen ingenting om de sociala klyftor som bidrar till radikaliserings. Om vi hade ett mer jämlikt samhälle skulle vi inte ha den radikaliserings och de terrorhot som vi ser.

Jag vill också föra in, nu när vi pratar om den islamistiska terrorismen, att om den ska lyftas fram särskilt måste man självfallet också lyfta fram det högerextrema våldet och det hot som finns från högerextremismen. Som statsrådet sa anser vi här i Sverige hoten från det islamistiska och det högerextrema som lika starka. För min del tycker jag att det vore väldigt olyckligt om man missar terrorism från en grupp för att man så ensidigt fokuserar på en annan. Vi ser till exempel de högerextrema attentat som har skett mot svenska skolor. Ofta missar man detta eller säger att det är en enskild galning. Även när det gäller Utøya pratar man nästan om en enskild galning fast det faktiskt också var terrorism från det högerextrema hållet. Det är otroligt viktigt att lyfta upp det också.

Anf. 35 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Vi välkomnar de förtydliganden som statsrådet gör. Det är viktigt att hotet från den islamistiska terrorismen lyfts fram explicit under sammanträdet. Vi har naturligtvis inget emot att hotet från högerextremistisk terrorism nämns, men vi ser att på det europeiska planet är det just hotet från islamistisk extremism och terrorism som är allra störst. Det är viktigt att slutsatsen att det utgör ett stort hot leder till insatser riktat mot det. Framför allt handlar det om finansiering av grupper, till exempel utländsk finansiering av trossamfund. Det handlar också om hur man kan stoppa hatpredikanter och liknande.

Vi välkomnar att statsrådet förtydligar den svenska ståndpunkten när det gäller just kopplingen till islamism.

Anf. 36 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Jag vill också uttala mig om terrorism. Det är viktigt att det som vi framför är i linje med Säpos uppgifter och att vi inte lyfter upp islamism specifikt. Vi har både högerextremism och islamism, och vi måste se detta i dess bredd.

Anf. 37 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Tack för ytterligare frågor och kommentarer!

När det gäller Vänsterpartiet är det klart att det förebyggande arbetet kan ses brett eller lite mer specifikt när man tittar på extremism. Det som man fokuserar mest på är de explicita insatserna, oavsett om det är på

internet, i skolan eller i fängelser. Att inte skapa konflikter mellan olika grupper tror jag generellt sett ligger bakom inte minst den franske presidentens väldigt tydliga budskap om att de insatser han vill se riktar sig mot islamistisk extremism och mot dem som utmanar republikens värderingar, inte mot muslimer eller islam. Det finns en balansgång i diskussionen där som Frankrike har varit noga med och som vi tycker är klok.

Å andra sidan finns det en gräns för hur brett ett sådant program eller en sådan diskussion kan bli. Minskade klyftor per se leder ju inte till att man bekämpar den ideologiskt motiverade islamismen eller högerextremismen. Jag tror att man måste se att det finns ideologiska motiv bakom som också måste bekämpas när det gäller hoten mot demokratin.

Allt kommer inte att kunna hanteras inom denna ram. Kommissionen har pratat om att man vill lansera någon form av diskussion om hur integration och sammanhållning kan förbättras i de europeiska länderna, så detta kommer att kunna diskuteras i fler sammanhang.

Som jag förstår det uppskattas det att jag kommer att vara tydlig med att det islamistiska terrorhotet är reellt och allvarligt i Europa. Jag har förstått utifrån nyanserna här att det finns stöd för att också nämna till exempel det högerextrema hotet. Jag tror att det är viktigt att vi gör detta utifrån ett svenskt perspektiv men också för att ha respekt för de andra europeiska länderna, som på senare tid har drabbats av stora terrordåd. Den senaste tiden har det varit islamistisk terror, men alldeles dessförinnan drabbades inte minst Tyskland av kraftfulla högerextrema dåd. För Tyskland är det viktigt att inte missa den typen av terrordåd, som vi har sett har vuxit kraftfullt internationellt de senaste åren.

Jag uppfattar att vi har en ganska gemensam bild av vägen framåt här. Jag kommer explicit att nämna islamistiskt terror, men jag kommer att lyfta upp det i ett perspektiv som speglas av inte minst Säpos arbete.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Med dessa förtydliganden kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Eppo.

Anf. 39 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Det är en gammal kär vän – inrättandet av Europeiska åklagarmyndigheten, Eppo. Eftersom det är en informationspunkt ber jag att få hänvisa till det skriftliga materialet, men jag svarar gärna på frågor om sådana finns.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Det gör det inte. Vi noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 7, Aktuella lagstiftningsförslag. Det är ett informationsärende.

Anf. 41 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Det är Morgan Johansson som har den punkten på dagordningen, så jag har inget att kommentera.

2020/21:17
27 november

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:
Sedan var det dagordningspunkt 8, Det tillträdande ordförandeskapets arbetsprogram. Är det samma där?

Anf. 43 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):
Det är samma där.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:
Sedan var det inget mer. De övriga frågorna har Morgan Johansson tagit tag i.

Då önskar vi statsrådet en trevlig fredag och ett bra möte och tackar för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde.

§ 4 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor
Socialminister Lena Hallengren (deltar via Skype)
Återrapport från extrainsatt videomöte den 30 oktober 2020
Information och samråd inför videomöte den 2 december 2020
Information inför videomöte den 3 december 2020

2020/21:17
27 november

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar socialminister Lena Hallengren välkommen. Vi börjar som vanligt med återrapporten från den 30 oktober. Finns det något att kommentera där?

Anf. 46 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Det är trevligt att träffa EU-nämnden, även om det sker digitalt. Som ni vet är det flera frågor på dagordningen.

Om det önskas en återrapport från den senaste videokonferensen kan jag självklart ge en sådan.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Det behövs inte om inte statsrådet anser det själv.

Anf. 48 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Det finns inget att kommentera om återrapporten. Vi kan gå vidare.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 1, Pågående pandemi, lägesrapport och responsåtgärder, punkterna a, b och c, som är diskussionspunkter. Statsrådet får välja om hon vill sammanfatta alla punkterna samtidigt, och så sammanfattar vi på slutet. Kan det vara ett lämpligt sätt att gå till väga?

Anf. 50 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag hör att det låter som ett förslag. Om det önskas kan jag göra så.

Först är det en diskussion om den pågående pandemin, sedan är det läkemedelsstrategin och så finns det några övriga frågor.

Först är det information från ECDC. Precis som vid andra hälsoministermöten som hållits under hösten har Europeiska smittskyddsmyndigheten bjudits in för att informera om det rådande epidemiologiska läget. Här förväntas bara att medlemsstaterna tar notis om informationen. Jag tror inte att det följer så mycket diskussion på det.

Däremot blir det en diskussion om punkt b, som handlar om lärdomar av covid-19-pandemin inom hälsa. Ordförandeskapet önskar att vi ska ha en diskussion med utgångspunkt i det utkast till rådsslutsatser som presenterades den 27 oktober. I detta sammanhang kan jag informera nämnden om att det var en överläggning i socialutskottet om den frågan den 12 november. Tanken är att rådsslutsatserna ska fungera som ett underlag för diskussion på mötet, och sedan ska de antas via en skriftlig procedur.

Man pekar ut fyra områden för ytterligare samarbete och åtgärder.

Det handlar om förbättrat krisarbete inom EU, vilket bland annat innefattar utnyttjande av hälsoprogrammet, behovet av att stärka Europeiska läkemedelsmyndigheten och Europeiska smittskyddsmyndigheten och vikten av att fortsätta arbetet med försörjning av sjukvårdsprodukter.

Sedan handlar det om att säkerställa försörjning av medicinprodukter. Det gäller huvudsakligen de brister som vi alla kunde konstatera fanns under pandemins inledningsskede till exempel avseende ingredienser till läkemedel och medicintekniska produkter.

Därefter handlar det om bättre tillgång till och delande av hälsodata. Under denna rubrik samlas åtgärder och förslag kring bättre tillgång till aggregerade hälsodata som ska vara underlag för agerande under pandemin. Det är också stöd för arbetet med European Health Data Space samt underlättande av utbyte och delande av data.

Avslutningsvis handlar det om EU:s roll inom global hälsa. Avsnittet har endast en kort referens till EU:s gemensamma ansats när det gäller reformer av WHO.

Med detta tänker jag att regeringens ståndpunkt i frågan ser ut så här: Regeringen välkomnar att det tyska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till rådslutsatser. Det är angeläget att dra lärdomar av pandemin. Regeringen anser dock att utkastet till rådslutsatser skulle ha tjänat på att tydligare fokusera på frågor som är kopplade till pandemin. Regeringen anser också att det är angeläget att identifiera ytterligare områden där det är relevant med samarbete och där EU-gemensamma åtgärder har ett mervärde. Det kan till exempel handla om förbättrat samarbete inom krishantering och försörjning av medicinprodukter. Samtidigt bör man beakta att smittskydd huvudsakligen är medlemsstaternas ansvar.

Regeringen anser också att en viktig lärdom från pandemin är vikten av att säkerställa att grundläggande EU-regelverk som den inre marknadens funktionssätt upprätthålls även när samhället utsätts för prövningar.

Ska jag ta dagordningspunkt 1 c också, ordförande?

Anf. 51 ORDFÖRANDE:

Vi väntar med det.

Det var klokt sammanfattat. Med denna förstärkning av ståndpunkten tror jag att vi släpper in några frågor.

Anf. 52 JOHAN HULTBERG (M):

Tack, ministern, för föredragningen!

Jag vill mest inskräpa vikten av det sista ministern sa, nämligen att lyfta upp den inre marknadens funktionssätt. Jag vill minnas att det när vi hade överläggning med statssekreterare Maja Fjaestad den 12 november till och med fanns en lite skarpare avslutande skrivning om att regeringen skulle verka för skrivningar om europeisk hälsosuveränitet som tar hänsyn till behovet av en öppen ekonomi och värnandet av den inre marknaden också i kristider. Jag tycker att det är synnerligen viktigt att regeringen trycker på detta vid kommande möte.

I det här sammanhanget skulle jag också vilja fråga ministern om hon har fått någon information om de två länder som alltjämt har

handelsrestriktioner. Har dessa rivits? Om inte, är ministern beredd att ta upp den frågan vid mötet?

2020/21:17
27 november

Anf. 53 TINA ACKETOFT (L):

Jag kan hålla med om det som föregående talare sa. Det är naturligtvis otroligt viktigt att vi har ett öppet EU även i dessa tider, så mycket som det nu går.

Jag har ett litet medskick som jag vill göra när det gäller responsåtgärder mot den pågående pandemin. Det handlar om att se till den individuella integriteten och rätten till privatliv när det gäller sådant som smittspårningsappar. Det gäller dock att balansera detta med att se oss som ett samhälle så att vi inte blottar oss där vi är som mest sårbara.

Det finns två aspekter av denna fråga. Både rikets säkerhet och den personliga integriteten måste bevakas när det gäller denna typ av hjälpmedel.

Anf. 54 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag instämmer i det som Johan Hultberg säger; det är otroligt angeläget. Sverige var ett av de länder som i början av pandemin verkligen försökte – och som även fortsättningsvis gör det – att trycka på alla de bekymmer och konsekvenser som kommer av att stänga gränser. Någonstans är det helt grundläggande att EU har öppna gränser.

Däremot blir det inga skrivningar just nu, utan det är en diskussionspunkt. Därför har vi inte formulerat det som att vi ska verka för skrivningar. Detta är dock absolut en fråga och ett perspektiv som vi kommer att trycka hårt på.

Johan Hultberg hade en fråga om de länder som har återstående handelsrestriktioner. Detta är inte en fråga för hälsoministrarna. Frågan var hur det ser ut med dessa länder, och jag själv vet faktiskt inte hur det ser ut. Vi har ju frågor att diskutera ändå, och detta är inte frågor som jag tror kommer att beröras på det sättet. Om det är någon av mina medarbetare som vet någonting mer om detta och som kan ge Johan Hultberg ett svar kan ni få göra det.

När det gäller det som Tina Acketoft sa är det klart att detta är ett perspektiv som vi verkligen behöver beakta, både i diskussioner och i det fortsatta arbetet.

Är det någon som vill fylla på någonting när det gäller länder som fortfarande har handelsrestriktioner?

Anf. 55 Ämnesrådet ÅSA JOHANSSON:

Jag är ämnesråd på den internationella enheten på Socialdepartementet.

Enligt uppgift är det Estland och Rumänien som har kvar sina exportrestriktioner.

Anf. 56 ORDFÖRANDE:

Tack för förtydligandet!

Vi går tillbaka till socialministern för dagordningspunkt 1 c.

Anf. 57 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Denna dagordningspunkt rör en europeisk hälsounion och lagstiftningsförslag.

Den 11 november presenterade EU-kommissionen ett paket av förslag som omfattar ett meddelande om en europeisk hälsounion och tre därtill knutna lagstiftningsförslag. Till er som också är representanter i socialutskottet ska jag säga att detta kom dagen före en överläggning, eller ett möte, med socialutskottet, så det fanns inte tid att då ta upp frågan. Det har varit väldigt ont om tid. Jag ska dock försöka att ge er en bild av det här och understryka att detta verkligen är början av en process. Vi kommer att behöva ha väldigt mycket dialog med socialutskottet och med EU-nämnden. Det inkluderar att undertecknad kommer att vara väldigt engagerad. Detta kommer att bli en stor fråga för Epsco under åtminstone det kommande året.

Det finns alltså tre därtill knutna lagstiftningsförslag: en förordning om gränsöverskridande hälsohot, ett reviderat mandat för den europeiska smittskyddsmyndigheten ECDC och ett reviderat mandat för den europeiska läkemedelsmyndigheten EMA.

Detta paket omfattar ett flertal åtgärder och förslag för att förbättra samordningen, för att försöka att gemensamt stärka krisresponsen och för att tydliggöra vilka extraordinära åtgärder som kan vidtas vid hälsokriser.

Kommissionen aviserar också en starkt gemensam upphandling och andra åtgärder när det kommer till områdena försörjning och produktionskapacitet vad gäller nödvändiga produkter på hälso- och sjukvårdsområdet.

Kommissionen vill även stärka Europeiska läkemedelsmyndighetens roll när det gäller snabbare godkännande av läkemedel och medicintekniska produkter samt utöka uppdraget till att permanent kartlägga tillgång till och behov av sådana produkter.

Förslaget omfattar också konkreta åtgärder i Europeiska smittskyddsmyndighetens mandat för att stärka myndighetens roll i datainsamling samt när det gäller operativa insatser i och stöd till medlemsstaterna vid behov.

Det talas om starkt EU-samordning genom gemensamma hälsoberedskapsplaner på EU-nivå. Utöver detta aviserar man stärkta rapporteringskrav när det gäller data, EU-gemensam övervakning av nya och pågående hälsohot samt utbyggd laboratoriekapacitet genom EU-referenslaboratorier.

Det här är ett omfattande lagstiftningspaket som kommer att kräva noggrann analys. Som jag inledde med att säga – jag vill verkligen upprepa det – kommer vi att ha anledning att återkomma till socialutskottet och till EU-nämnden i detta ärende. Jag vill också nämna att regeringen kommer att återkomma till riksdagen med ett fakta-PM om förslagen inom kort.

Inför videomötet har ordförandeskapet presenterat en diskussionsnot där man önskar medlemsstaternas synpunkter på om lagstiftningspaketet svarar upp mot behovet av förbättrad beredskap samt på de delar i paketet som rör styrningsstrukturen och interaktionen mellan olika aktörer och mekanismer.

Med detta sagt ska jag redogöra för regeringens ståndpunkt i frågan.

När det gäller regeringens ståndpunkt vill jag inleda med att säga att vi närmar oss detta omfattande förslag med utgångspunkten att det är

avgörande att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna avseende exempelvis sociala frågor och hälso- och sjukvårdsfrågor respekteras fullt ut.

Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat ett paket av förslag om en europeisk hälsounion, och regeringen ställer sig positiv till kommissionens avsikt att stärka EU:s gemensamma beredskap och krishanteringsförmåga genom en stärkt samordning.

Regeringens övergripande målsättning i de kommande förhandlingarna kring detta förslag är att nå fram till ett väl avvägt resultat som dels tar vara på erfarenheterna från covid-19-pandemin, dels skapar en ändamålsenlig, proportionerlig, balanserad och effektiv struktur som gör att EU står bättre rustat inför framtida hälsohot.

Regeringen anser att de förändrade mandaten för Europeiska läkemedelsmyndigheten och Europeiska smittskyddsmyndigheten bör utvecklas i proportion till de resurser som finns tillgängliga för detta ändamål. Mot bakgrund av ordförandeskapets diskussionsunderlag avser regeringen också att ta upp frågan om styrningsstruktur. Här kan det finnas behov såväl av att verka för synergier som att undvika överlappningar.

Anf. 58 JOHAN HULTBERG (M):

Ordförande! Tack, ministern, för föredragningen!

Detta är ju ett omfattande paket, så jag ser verkligen fram emot att det pm som ministern nämnde kommer till socialutskottet vad det lider. Jag ser också fram emot fortsatta diskussioner i detta angelägna ämne.

Inledningsvis vill jag bara försäkra mig om att det första ministern sa när hon gick över till att redovisa regeringens ståndpunkt var en del av ståndpunkten.

(Socialminister LENA HALLENGREN (S): Ja.)

Vad bra! I det skriftliga underlag vi fick började nämligen regeringens ståndpunkt med ”Regeringen välkomnar”. Detta var en av mina huvudsakliga frågor. Det är ju superviktigt att vi från svensk sida betonar den nationella kompetensen, och jag uppfattar att regeringen gör så.

Jag har en annan fråga. Den rör det sista, nämligen mandatet för Europeiska läkemedelsmyndigheten och Europeiska smittskyddsmyndigheten. Jag och Moderaterna delar såklart regeringens uppfattning att mandat och budget måste stå i proportion till varandra. Men som jag nu läser regeringens förslag till ståndpunkt, och som jag hörde vad ministern nu sa, tycker regeringen att mandatet ska anpassas efter befintlig budget. Från Moderaternas sida tycker vi snarare tvärtom – budgeten behöver anpassas till det förändrade mandat som dessa två myndigheter får.

Övergripande är vi från Moderaternas sida ganska skeptiska till att man från kommissionens sida försöker att utvidga sina befogenheter och skaffa sig fler uppgifter. Vi tycker dock att det finns starka skäl för att just dessa två myndigheter ska få ett förstärkt uppdrag till exempel när det gäller att ge rekommendationer och att sköta mycket av det samordnande arbete som både vi och regeringen tycker behövs och som vi har sett behov av inte minst under den pågående coronapandemin.

Jag vill fråga ministern hur regeringen ser på budgeten. Är det mandatet som ska förändras efter nuvarande budget, eller är det budgeten som ska förändras efter ett förändrat mandat? Jag flaggar för en avvikande mening, beroende på vad ministern svarar.

Anf. 59 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill instämma i detta. Det var bra att ministern kompletterade när det gäller frågan om nationell kompetens. Det sker ju en viss förskjutning av kompetens när det gäller sociala frågor just nu inom EU, och detta är en del av det. Vi ser självklart många fördelar med ett bra samarbete, men vi måste också tänka på att verkligen överväga och väga alla de delar som ingår i det här när vi överlämnar befogenheter till EU. Detta var bara en kommentar eftersom statsrådet gjorde ett förtydligande i den delen.

Anf. 60 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Ordförande! Jag vill be om ursäkt för att detta tillägg kom nu, men det har gått fort också för oss med de här frågorna. Jag tyckte att det var viktigt att vi gjorde denna komplettering och är tacksam för att vi är överens om den.

Budgeten är ju inte någonting för samma diskussion eller för detta tillfälle, men Björn Cappelín kanske kan säga någonting om den fråga som Johan Hultberg ställde om huruvida man anpassar åtgärderna efter budgeten eller tvärtom. Skulle Björn Cappelín kunna säga några ord om det?

Anf. 61 Kanslirådet BJÖRN CAPPELIN:

Det kan jag göra.

Som statsrådet sa är vi i inledningen av förhandlingarna. Detta är ett ramverk där de olika delarna hänger ihop. Det handlar om att hitta ett sätt att se till att ramverket balanseras och att sedan se vilka resurser som finns till förfogande och vilka resurser som behövs för att detta ramverk ska hålla ihop.

Vi har inte riktigt närmat oss budgetfrågan än, utan det kommer senare i förhandlingarna.

Anf. 62 JOHAN HULTBERG (M):

Ordförande! Jag blir inte riktigt klok på vad som gäller. Här säger ministern och kanslirådet att man egentligen inte tar ställning till budgetfrågan, men som jag uppfattade både det som vi skriftligen har fått när det gäller förslaget till svensk ståndpunkt och det som ministern läste upp sågs det att detta bör utvecklas i proportion till de resurser som finns tillgängliga för ändamålet.

Jag skulle vilja ha ett förtydligande om huruvida regeringen är öppen för att diskutera budgeten för dessa två myndigheter. Jag undrar om man låser upp sig i ett tidigt stadium. Vi är som sagt i ett tidigt stadium, och detta handlar om budgetar både för de enskilda åren och för den långsiktiga budgeten.

Anf. 63 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Något tydligare kan jag vara: Vi vill i det här läget inte säga att vi ska öka mandatet för dessa båda myndigheter – vi tycker att det är ett för tidigt skede – utan det är förstås viktigt att vi tittar på vilka förändringar vi tycker är angelägna.

Vi vill alltså inte i detta läge säga att vi utökar mandatet för ECDC och EMA enligt det förslag som ordförandeskapet presenterar. Det tycker vi är för tidigt, och den diskussionen behöver vi fortsätta. Det är viktigt att inte i det här skedet ta ställning till en liten del av de många åtgärder som kan behövas för att vi på ett bättre sätt ska kunna möta upp gemensamma kriser framöver, öka vår beredskap och så vidare. Vi ska i stället se detta som den helhet det är, och vi måste naturligtvis hela tiden se till att vi inte ställer krav och lägger på uppgifter som vi inte samtidigt kan finansiera. Budgetdiskussionen kan vi nämligen inte ta annat än samlat.

Jag förstår om Johan Hultberg inte är helt nöjd med det svaret, men jag har svårt att se hur vi skulle kunna agera på annat sätt. Budgeten måste hanteras i sin helhet, och precis som Johan Hultberg själv sa är det inte så att vi – eller, som jag uppfattar det, någon del av EU-nämnden – har något större intresse av att hela tiden säga att det finns ytterligare resurser. Vi har ju suttit och sitter ju i tuffa förhandlingar när det gäller EU:s långtidsbudget, och det är klart att det får konsekvenser i alla led.

Vi är dock angelägna om att kunna hantera – vi *ska* hantera – dessa frågor på ett sätt som gör att beredskapen förbättras och att vi kan möta kriser bättre. Det är för tidigt att låsa sig på något sätt, men budgeten behöver hänga ihop med detta. Det finns inga fribrev.

Anf. 64 JOHAN HULTBERG (M):

Då uppfattar jag att vi är tämligen överens i sak. Från Moderaternas sida tror vi att det är fullt möjligt att säkerställa att dessa två myndigheter får förstärkta resurser för att kunna axla ett lite bredare mandat, inom ramen för de budgetmedel som redan finns anslagna. I den överenskommelse som finns mellan rådet och parlamentet har vi sett att till exempel EU:s hälsoprogram EU4Health är minst sagt kraftigt förstärkt. Vi från Moderaternas sida tror alltså att det genom omprioriteringar skulle vara möjligt att ge de budgetanslagen.

Jag håller dock med om att man behöver en samlad diskussion här, och jag ville mest försäkra mig om att regeringen inte har låst sig när det gäller dessa två viktiga myndigheter, som spelar en central roll för att uppnå det vi vill: ökad samordning inom Europa och bättre förutsättningar för att från europeisk sida kunna tackla nuvarande och framtida pandemier och andra hälsohot.

Jag nöjer mig där. Moderaterna anmäler således ingen avvikande mening.

Anf. 65 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag ser fram emot att fortsätta diskussionerna. Detta är väldigt omfattande, och jag är inte beredd att i dag sitta och säga att till exempel ECDC ska ha ett utökat mandat; det beror förstås helt på hur vi tänker oss det mandatet. Det är ändå en nationell angelägenhet, och jag tycker att man måste behålla den balansen. Vill man ha nationella angelägenheter måste man förstås fundera på vilka verktyg man har nationellt och vilka verktyg

man har på europeisk nivå samt hur de ska stödja varandra. Men jag ser verkligen fram emot frågan, och jag tror inte att vi står särskilt långt ifrån varandra i detta. Vi har, återigen, en restriktiv hållning när det gäller budgeten och vill förstås samtidigt se till att vi får ut maximalt när det gäller den samordning EU som står för.

Det gläder mig alltså att vi fortsätter diskussionen, och Johan Hultberg har uppfattat det rätt – i det här läget läser vi oss inte vid något.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Då noterar vi informationen under dagordningspunkt 1 a. Jag konstaterar också att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning under dagordningspunkterna 1 b och 1 c.

Vi går därmed in på dagordningspunkt 2, En läkemedelsstrategi för Europa.

Anf. 67 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Detta är helt enkelt en första diskussion mellan hälsoministrarna, och det är den läkemedelsstrategi som presenterades så sent som i onsdags, den 25 november.

Regeringen har lämnat synpunkter till kommissionen inför framtagandet av strategin, och frågor som har koppling till EU:s läkemedelspolitik har också tagits upp vid flera ministermöten under det gångna året. Då har regeringen särskilt lyft upp frågor som rör bristsituationer, miljöhänsyn i läkemedelstillverkningen och antimikrobiell resistens, alltså AMR. Nu analyserar vi strategin, och vi kommer förstås att återkomma både till EU-nämnden och till socialutskottet i frågan.

Till skillnad från många andra förslag som har presenterats på hälsoområdet under senare tid är detta ett initiativ som aviserades av kommissionen innan pandemin bröt ut i början av året. Samtidigt får vi väl säga att en del områden, till exempel läkemedelsbrist, fått ett förstärkt fokus i strategin med anledning av covid-19-pandemin. Initiativet togs dock av andra skäl – ni kanske minns diskussioner om restnotering, hur substanser hanterades och diskuterades innan pandemin och så vidare.

De övergripande målen är att patienterna i medlemsstaterna ska få tillgång till de nya och etablerade läkemedel de behöver till överkomliga priser. Den europeiska läkemedelsindustrins konkurrenskraft ska stärkas, och distributionskedjorna för läkemedel ska förstärkas för att klara påfrestningar från framtida pandemier och andra typer av samhällskriser samt kunna hantera de bristsituationer som regelbundet uppstår även under normala omständigheter. Jag tycker att det är en viktig not att de uppstår även under normala omständigheter, för då finns det också skäl att hantera en del bristsituationer.

För att nå dessa mål pekas ett antal förslag på praktiska åtgärder ut, och man aviserar från kommissionens sida bland annat en översyn av den europeiska läkemedelslagstiftningen. Man planerar också att se över incitament som är kopplade till immaterialrättssystemet. Kommissionens avsikt med strategin är att den också ska bidra till EU:s miljö- och klimatarbete. I strategin presenteras även ett antal så kallade flagskeppsinitiativ för att bland annat adressera frågan om antibiotikaresistens.

Inför mötet i rådet den 2 december har ordförandeskapet presenterat en diskussionsnot med två frågor som ska vägleda diskussionerna. Den första frågan handlar om initiala reaktioner på strategin, vilket förstås i synnerhet gäller samarbetet mellan medlemsstater och kommissionen. Den andra frågan handlar om huruvida det är några särskilda områden som bör prioriteras när det gäller att hantera bristsituationer för medicinska produkter inom EU och om det finns åtgärder som skulle kunna genomföras redan nästa år.

Jag ska nu redogöra för regeringens ståndpunkt i frågan. Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat en gemensam strategi för läkemedel i Europa. Tillgång till och brist på läkemedel och medicinteknik är en viktig fråga som aktualiseras särskilt vid oförutsedda händelser och som behöver hanteras gemensamt på EU-nivå. Frågan om att komma till rätta med de problem som orsakar bristsituationer vad gäller läkemedel och medicinteknik är komplex, och mot den bakgrunden är det bra att kommissionen nu tar ett samlat grepp i form av läkemedelsstrategin.

Särskilt viktigt för regeringen är frågor som rör bristsituationer, miljöhänsyn i läkemedelstillverkningen och antimikrobiell resistens. Regeringen analyserar det nya förslaget, och mot bakgrund av ordförandeskapets diskussionsunderlag avseende åtgärder för att motverka bristsituationer avser regeringen att vid mötet den 2 december bland annat lyfta upp behovet av att öka transparensen i produktionskedjor för läkemedel, för att tidigt kunna identifiera risker för bristsituationer.

Anf. 68 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Tack för föredragningen, ministern!

Detta är ju ett jättepaket, och det är ett enormt omfattande arbete som nu inleds. Det kommissionen föreslår att man ser över är faktiskt hela den europeiska läkemedelslagstiftningen, egentligen, så vi har ett antal intensiva år framför oss när det gäller diskussioner om hur läkemedelsfrågorna ska hanteras på europeisk nivå. I den diskussionen är det naturligtvis oerhört viktigt att Sverige är en kraftfull och aktiv aktör, inte minst mot bakgrund av att vi har en så stor och omfattande läkemedelsindustri i Sverige. Den är oerhört viktig ur flera perspektiv, inte bara för att utveckla och tillverka bra läkemedel utan naturligtvis också för jobb och tillväxt i vårt land.

Därför blev jag lite förvånad över att det inte fanns med ett tydligare industriperspektiv i den svenska ståndpunkten. Nu är det förvisso en tidig och övergripande diskussion, och det är väl bara två dagar sedan som meddelandet presenterades från kommissionen. Jag förstår därför att ståndpunkten är övergripande, men jag tycker ändå att det är viktigt att regeringen lyfter fram industriperspektivet och vikten av att vi har goda förutsättningar för en forskande läkemedelsindustri i Europa.

Som jag och Moderaterna ser på detta hänger patientperspektivet nära ihop med ett industriperspektiv – jag som patient är ju angelägen om att vi har en konkurrenskraftig och bra industri som kan utveckla framtidens läkemedel. På så sätt blir vården bättre, och vi kan nå större medicinska resultat. Jag tycker att Sverige måste lyfta fram det perspektivet, inte minst i ljuset av att Storbritannien nu är på väg att lämna unionen och att Sverige därför blir ännu viktigare som aktör i diskussionen om vilka

förutsättningar industrin ska ha. Jag hoppas alltså att ministern kan inkludera några ord om det i den svenska ståndpunkten.

Anf. 69 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Tack för genomgången, statsrådet!

Som Johan Hultberg säger är detta oerhört viktiga frågor för Sverige. Det är nämligen en av våra största exportprodukter – jag tror att vi nu är uppe i 105 miljarder kronor. Detta visar alltså på vikten av att vi bevakar dessa frågor intensivt.

Jag tycker kanske att regeringens ståndpunkt är lite väl generell. Den lyfter ingenting om vad regeringen tänker bevaka för svensk del. Patenträttigheter är en jätteviktig fråga, och det måste vara tydligt att regeringen är med och bevakar det. Det gäller dock även detta med överkomliga priser och hur det ska gå till konkret, så en fråga till statsrådet är hur man tänker sig att alla ska få bra priser på olika mediciner. I Sverige har vi vad jag förstår ett väldigt effektivt system som sänker priserna ganska rejält när det gäller just generika. Men detta finns inte i andra EU-länder, så priserna på mediciner kan vara fem gånger högre där än vad de är i Sverige. Frågan är om vårt system kanske faktiskt kan implementeras i andra delar av Europa.

Det är några av de frågor jag har. Jag tycker också att detta med industriperspektivet borde ha varit med i den svenska ståndpunkten.

Anf. 70 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Tack för frågorna!

Den här frågan har diskuterats länge, och jag vill verkligen understryka att Sverige har varit väldigt aktivt i att lyfta, driva och organisera olika typer av samtal för att se till frågan kommer upp på bordet. Jag känner att Sverige har varit högst delaktigt i att vi är där vi är. Men just det här utkastet till strategi kom som sagt för bara två dagar sedan, och vi behöver analysera strategin innan vi kan ge mer detaljerade synpunkter. Jag tycker också att det känns viktigt att vi återkommer både till EU-nämnden och till socialutskottet när vi har gjort den analysen.

Jag skulle självklart säga att vi naturligtvis har en inställning som innebär att vi ska se till att vi har förutsättningar för läkemedelsindustrin. Det var en av de punkter, eller ett av de övergripande mål, i strategin som handlar just om hur vi ska stärka den europeiska läkemedelsindustrins konkurrenskraft. Det finns alltså absolut med, och på ett övergripande plan välkomnar vi som sagt både diskussionen och, till viss del, inriktningen. Men när det gäller detaljerna behöver vi återkomma på den här punkten.

Désirée Pethrus fråga visar att detta med prissättning är otroligt komplext. Det stämmer att Sverige har ett effektivt system. Läkemedel är väldigt dyrt, och trots att vi lägger mycket pengar på läkemedel har vi ett effektivt system som gör att vi pressar priserna. Det är säkert av intresse; jag skulle säga att det finns en gemensam frustration bland hälsoministrar i EU-kretsen när man ser att läkemedel utvecklas men att kostnaden är hög. Det gör ju att de samlade hälso- och sjukvårdskostnaderna drar iväg. Det finns alltså mycket som vi från svenskt håll har anledning att driva på och bevaka, och vi återkommer till det. Jag uppfattar ingen specifik och konkret fråga, men naturligtvis är perspektivet med läkemedelsindustrin någonting att ta med sig – utan tvekan är det så.

Är det någon av medarbetarna på Socialdepartementet som skulle vilja lägga till någonting? Nej. Som sagt: Hade detta kommit lite tidigare än för två dagar sedan hade vi kanske kunnat ge ännu bättre svar. Vi kommer dock att kunna göra det framöver.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Jag tror nog att socialministern har fått med det muntliga beskedet till både Désirée Pethrus och Johan Hultberg.

Anf. 72 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Jag har all respekt för att regeringen inte har hunnit analysera förslaget i detalj, och vi får naturligtvis återkomma till detaljerna i våra diskussioner inte minst i socialutskottet.

Givet att regeringen i den ståndpunkt man har lagt fram här lyfter fram några frågor som man från svensk sida tycker är särskilt viktiga är det dock märkligt och problematiskt att regeringen inte lyfter fram att det är särskilt viktigt för Sverige att vi har goda förutsättningar för en forskande och konkurrenskraftig läkemedelsindustri. Jag vill att regeringen lägger till detta i delen om ”särskilt viktigt för regeringen”.

I annat fall får jag nog anmäla en avvikande mening från Moderaterna, för detta perspektiv är för oss centralt att ta med, inte minst så här tidigt i diskussionerna.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det muntliga ordet gäller likaväl som det skriftliga.

Anf. 74 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Jag vill kommentera apropå generikasystemet att det också är kopplat till att det kan bli konsekvenser för miljöarbetet, så det är viktigt att väga in det också i det framtida arbetet. Det finns med i regeringens skriftliga ståndpunkt. Men jag vill ändå kommentera att detta är ganska komplext, så det får man titta ordentligt på.

Anf. 75 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Det finns förstås många aspekter som ska med. Jag har ingen avvikande uppfattning gentemot Johan Hultberg i detta fall. Kan någon av tjänstemännen göra ett skriftligt tillägg, för det finns väl ingen anledning att inte göra det?

Anf. 76 Ämnesrådet ÅSA JOHANSSON:

Ett förslag är att den mening i tredje stycket som börjar med ”Särskilt viktigt för regeringen” i stället ska lyda så här: Särskilt viktigt för regeringen är frågor som rör bristsituationer, miljöhänsyn i läkemedelstillverkningen, antimikrobiell resistens och goda förutsättningar för industrin.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för förtydligandet, och Johan Hultberg nickar instämmande. Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går in på dagordningspunkt 3, Övriga frågor.

Anf. 78 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Under denna punkt avser ordföranden och kommissionen bara att informera om ett antal pågående och kommande ärenden.

Vi har fått information om att förutom det som står på dagordningen har Nederländerna en förfrågan om att ta upp minkar och covid-19 för att informera om nationella åtgärder för att hantera situationen och för att kunna efterhöra reflektioner från kommissionen och andra medlemsländer.

Jag har inget särskilt som jag avser att lyfta upp i dessa frågor men svarar förstås på era frågor om ni har några.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi har också punkt 4 d under Övriga frågor som statsrådet ska vara föredragande på, Gemensam deklaration av EU:s medlemsstater om stöd till familjer och bekämpande av barnfattigdom i ljust av covid-19.

Anf. 80 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Vi har som sagt ett informellt videomöte för sysselsättning och socialpolitik, och statsråden Nordmark och Lindhagen kommer samråda med nämnde inför detta möte. Jag har inget särskilt jag vill lyfta upp avseende de övriga frågorna på det socialpolitiska området. Men, återigen, jag svarar förstås på nämndens frågor.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

För protokollets skull är det alltså dagordningspunkterna 2 d, 2 g och 4 d som gäller för socialministern.

Anf. 82 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Jag har ingen fråga utan snarare ett medskick. Moderaterna är bekymrade över att det tycks som att kommissionen och många medlemsländer drar i en riktning där de tycker att EU ska öka sitt engagemang på rådet.

I ett skriftligt samråd härförleden som gällde Europeiska revisionsrättens rapport om barnfattigdom anmälde Moderaterna en avvikande mening där vi motsatte oss att det ska bli en europeisk angelägenhet att bekämpa fattigdom då det faktiskt ligger på varje medlemsland att göra detta.

Jag vill nog mest upprepa detta och hänvisa till det yttrande som hela socialutskottet lämnade till utrikesutskottet när det gäller arbetsprogrammet om att vi känner just denna oro. Jag tycker att det är viktigt att regeringen fortsätter att bevaka att det inte flyttas mandat och befogenheter på detta område.

Anf. 83 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Jag noterar detta.

Anf. 84 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag fick för mig att frågan skulle komma upp med en annan minister.

Vi har tidigare haft en avvikande mening i arbetsmarknadsutskottets yttrande till utrikesutskottet och i det skriftliga samråd som handlade om Europeiska revisionsrätten och barnfattigdom.

Det vi mest vänder oss mot är att det oklart hur stor andel av EU:s resurser som ska användas. Det talas om 50 miljarder, och det är lite otydligt hur dessa ska användas. Det talas också om gratis barnomsorg. Det är ju något helt annat än vad vi har i Sverige, och det vill vi nog inte bli tvingade till heller.

Det här är detaljfrågor som vi får återkomma till, men de berör ju inte hälsoministerns område.

Anf. 85 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag vill för protokollet understryka att vi givetvis också anser att fattigdomsbekämpning inte ska vara en angelägenhet för unionen.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi socialministern för i dag och önskar trevlig helg och lycka till med mötet.

§ 5 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor
Statsrådet Åsa Lindhagen (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 13 oktober 2020
Återrapport från informellt ministermöte den 20 november 2020
Information och samråd inför videomöte den 3 december 2020

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi statsrådet Åsa Lindhagen till dagens EU-nämnds-sammanträde.

Önskar statsrådet kommentera återrapporterna från den 13 oktober och 20 november?

Anf. 88 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Nej, jag har inga kommentar utöver den skriftliga information ni har fått. Finns det frågor svarar jag gärna på dem.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Ingen begär ordet. Vi noterar informationen.

Så till dagordningspunkt 3, En jämställd union? Hur ska kommissionens jämställdhetsstrategi 2020–2025 genomföras för att uppnå lika deltagande på arbetsmarknaden för kvinnor och män? Det är en diskussionspunkt.

Anf. 90 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Jag ska samråda om diskussionen under dagordningspunkt 3 på videomötet om jämställdhet, det vill säga fråga 3 i ordförandeskapets underlag inför det informella videomötet den 3 december.

Ordförande! Det tyska ordförandeskapet har uppmanat medlemsstaterna att diskutera frågan hur kommissionens jämställdhetsstrategi för 2020–2025 ska kunna bidra till ett jämställt deltagande på arbetsmarknaden. Hur ska vi öka kvinnors arbetskraftsdeltagande och uppnå en jämställd fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet?

Regeringen välkomnar diskussionen. Sverige välkomnar strategin, och jag avser i diskussionen att lyfta upp att en väl utbyggd barn- och äldreomsorg samt särbeskattning och en jämställd föräldraförsäkring utgör viktiga förklaringar till att Sverige har EU:s högsta arbetskraftsdeltagande för kvinnor.

Vidare avser regeringen att lyfta upp vikten av trygga arbetsplatser och en arbetsmiljö fri från sexuella trakasserier. Regeringen avser också att upprepa tidigare uppmaning om att Barcelonamålen bör uppdateras. Vidare avser regeringen att uppmärksamma EIGE:s rapport *Gender inequalities in care and consequences on the labour market*, särskilt den del av rapporten som introducerar idén om att sätta mål för äldreomsorgen.

Först när det finns en väl utbyggd barn- och äldreomsorg kan kvinnor utöva ett fritt val beträffande lönearbete.

För att uppnå en jämställd fördelning av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet är det också viktigt att könsstereotyper motarbetas, något som regeringen avser att lyfta upp.

Anf. 91 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! I de diskussioner som har förts under ganska lång tid när det gäller jämställdhetsarbetet i EU och Ursula von der Leyens målsättningar har riksdagen sagt nej till att kvotering av föräldraförsäkringen och kvotering till bolagsstyrelser ska ligga på EU-nivå. Detta borde vara mer tydligt gjort.

I den överläggning vi hade i arbetsmarknadsutskottet fick Moderaterna och Kristdemokraterna statssekreteraren att göra ett tillägg på ståndpunkten, men den saknas nu.

Den lyder: En viktig utgångspunkt i jämställdhetsarbetet på EU-nivå är att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaternas nationella system avseende arbetsmarknad, sociala frågor och på skatte- och utbildningsområdet samt principen om subsidiaritet och proportionalitet respekteras.

Det här var statssekreterarens förslag till formulering så att vi alla skulle vara överens.

Nu saknas detta, vilket är anmärkningsvärt. Jag vill höra hur statsrådet ser på det. Annars måste jag nog anmäla avvikande mening från Kristdemokraterna.

Anf. 92 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för genomgången.

Det är ett spännande diskussionsområde, och särskilt att det tyska ordförandeskapet lyfter upp det med tanke på att de fortfarande inte har särbeskattning utan enligt statistiken har Europas högst utbildade hemmafruar.

Poängen med särbeskattning kan inte nog lyftas upp.

Det som Désirée lyfte in är viktigt. Vi måste markera att detta inte är gemensam kompetens. Men att lära av varandra och se vad som har fått effekt och gjort skillnad är mycket värdefullt.

Det vore spännande att höra hur Tyskland brukar reagera på detta. Hur ser deras ingångar kopplat till just särbeskattning ut?

Anf. 93 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag har lite kommentarer som jag gärna skulle vilja höra vad statsrådet har att säga om.

Sverige har visserligen EU:s högsta förvärvsfrekvens bland kvinnor, men den är ju fortfarande låg i förhållande till män. Kvinnor jobbar oftare deltid och har i snitt lägre lön än vad män har, så när vi lyfter fram Sverige som en föregångare i jämställdhetsarbetet och att Sverige kanske är ett av världens mest jämställda länder måste man ändå vara tydlig med att vi inte är ett jämställt land.

Jag funderar också över en paradox som vi har levt med ganska länge. Vi pratar om att män och kvinnor måste dela lika på det oavlönade omsorgsarbetet och att man ska satsa mer på social omsorg, äldreomsorg, barnomsorg, förskola och liknande, för det är det enda sättet att uppnå jämställdhet. Det är på något sätt en paradox, för vore det jämställt och vi

delade på omsorgsarbetet skulle det inte vara en jämställdhetsfråga. Detta vill jag också höra statsrådets kommentarer om.

Sedan har jag en rent praktisk fråga. Annika Qarllsson nämnde att länder nu inför olika åtgärder som riskerar att minska jämställdheten. Till exempel Ungern, om jag minns rätt, uppmuntrar nästan kvinnor att vara hemma och föda barn. Hur påverkas detta när man antar den här typen av strategi?

Anf. 94 LUDVIG ASPLING (SD):

Vi tycker att fokus vad gäller jämställdhetsarbete generellt bör ligga på rättigheter och möjligheter men inte nödvändigtvis på utfall. Om kvinnor och män har samma rättigheter och samma möjligheter men utfallet sedan i vissa parametrar är olika är det helt okej. Det är ingenting som man behöver kriga mot.

Vår inställning vad gäller föräldraförsäkring och bolagsstyrelser är väl känd, antar jag. Vi tycker naturligtvis inte att föräldraförsäkringen ska kvoterar. Den är till för oss föräldrar, inte någon annan.

Det är också viktigt att komma ihåg, när man ska attackera ett sådant här problem på EU-nivå, att man måste ta hänsyn till det faktum att utfallet vad gäller jämlikheten mellan män och kvinnor är så pass olika i medlemsländerna i väldigt stor utsträckning beror på kulturella faktorer.

Europas länder är väldigt olika. Kulturerna och livsmönstren skiljer sig väldigt mycket åt. Då är frågan om strategier och handlingsplaner från kommissionen, som bygger mycket på one size fits all och som har sina grundläggande principer att jobba efter, är ett effektivt sätt att hantera problemet.

Jag var inte i arbetsmarknadsutskottet när den överläggning som Désirée Pethrus nämnde var, men jag kan instämma i det som hon säger. Den delen av ståndpunkten tycker naturligtvis också vi är lämplig.

Anf. 95 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Från Moderaternas sida instämmer vi i Désirée Pethrus förtydligande av tillägget, som vi i arbetsmarknadsutskottet faktiskt var överens om. När detta nu har fallit bort förutsätter jag att det korrigeras. Annars måste vi från Moderaterna anmäla en avvikande ståndpunkt.

I övrigt vill jag verkligen understryka att vi moderater ser Sverige som en stark kraft i EU vad gäller jämställdhet. Vi stöder de åtgärder för ökad jämställdhet som man faktiskt menar gör störst skillnad på nationell nivå. Vi har också framfört tidigare att Sverige inte minst har visat detta med alltifrån barnomsorg till föräldraledighet. Men jag tycker att man också bör kunna lyfta fram den svenska modellen för äldreomsorg med bland annat hemtjänst, som faktiskt tjänar precis samma syfte, och även de valfrihetsreformer som vi i Sverige har infört inom välfärdssektorn, vilket har stärkt framför allt kvinnligt företagande. Där ser vi hur man framgångsrikt får ut en ökad andel kvinnor i ledningen för företag, vilket skapar arbete både för dem själva och för andra.

Anf. 96 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Tack för viktiga medskick!

Jag skulle vilja börja med den ståndpunkt som min statssekreterare var i riksdagen och överlade om. Jag vill bara vara tydlig med att den ståndpunkten självklart ligger fast; den gäller.

Det jag har redogjort för här är vad jag avser att ta upp under det informella videomötet. Jag är öppen för att i mitt anförande nämna att det är viktigt med kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna. Det gör jag gärna. Jag vill också vara tydlig med att oavsett gäller ståndpunkten, och det är förstås viktigt att det som vi har överlagt om gäller tills att annat sägs. Men jag skulle kunna lyfta in att det är viktigt att den nationella kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna respekteras. Jag tackar för möjligheten att klargöra detta.

Jag fick också en fråga kring hur Tyskland brukar reagera vad gäller särbeskattnings. Det vet jag faktiskt inte. Jag har inte haft den typen av diskussion för egen del. Någon från departementet kanske har någonting att fylla i när det gäller hur Tyskland brukar reagera.

Anf. 97 Kanslirådet CECILIA ASKLÖF:

Tyskarna lyfter själva fram frågan om särbeskattnings emellanåt. Men hur de reagerar beror lite grann på i vilket sammanhang frågan tas upp. Deras officiella ståndpunkt är naturligtvis att de står för sin skattepolitik. Men personer som arbetar med jämställdhetsfrågor inser ju vikten av särbeskattnings när det kommer till främjandet av jämställdhet.

Anf. 98 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Jag instämmer i vikten av att lyfta fram detta och beskriva vad det har haft för positiva konsekvenser för vårt land. Därmed tänker jag gå in på nästa medskick kring jämställdhet.

Jag brukar säga att Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Men vi är inte jämställda. Vi har väldigt lång väg kvar att gå i vårt eget land. Men det som är positivt och gynnsamt i den här typen av samtal är just att utbyta goda erfarenheter och lära av varandra av vad vi har gjort i våra respektive länder för att driva jämställdheten framåt. Därför kan det vara ett stort värde i att lyfta fram det som har varit gynnsamt för oss i Sverige, vad som har drivit jämställdheten framåt i vårt land, och dela med oss av det. Men jag vill vara väldigt tydlig med att jag instämmer i att vi inte är jämställda.

Jag är nog i politiken som person ganska inriktad på just utfall. För mig är det viktigt att se vilka de faktiska konsekvenserna blir i människors liv. Där instämmer jag i att äldreomsorg och barnomsorg inte skulle behöva vara en jämställdhetsfråga. Men de facto ser vi att utbyggnaden av barnomsorgen på 70-talet och våra satsningar på äldreomsorgen får betydelse i kvinnors liv. Vi måste jobba för ett samhälle där det obetalda hem- och omsorgsarbetet förstås inte ser ut på ett sådant sätt att kvinnor jobbar 45 minuter mer per dag i hemmet än vad män gör.

Vi måste jobba med normer och värderingar. Vi behöver också den här typen av reformer. Men jag instämmer i att det egentligen inte skulle behöva vara en jämställdhetsfråga.

Jag tycker också, som sagt, att det är viktigt att tänka på vad den politik vi driver får för utfall. Vi tittar till exempel på pojkars skolresultat. Pojkar lyckas sämre, men de har förstås samma rätt att gå i skolan som flickor har. Men där tycker jag att vi skulle behöva göra ett jobb utifrån att pojkar

ska ha samma möjligheter att lyckas i skolan som flickor. Detta är en intressant diskussion som vi säkert får anledning att föra vid fler tillfällen.

Detta var några reflektioner från min sida. Jag tackar så mycket för kloka medskick.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Jag kommer inte riktigt ihåg Ilona Szatmari Waldaus direkta fråga, så varsågod, Ilona, att upprepa frågeställningen, tack!

Anf. 100 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Min direkta fråga var hur de länder som nu inför olika åtgärder som riskerar att minska jämställdheten, till exempel att de uppmuntrar mer barnafödande och liknande, påverkar de här samtalen.

Anf. 101 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Jag ber om ursäkt för att jag missade att besvara detta.

Jag ser att vi har utmaningar både inom EU och globalt med att stå upp för jämställdhet. Där har Sverige, som ändå har kommit långt i jämställdhetsarbetet men har en väldigt lång väg kvar att gå, en roll att spela. Det handlar om att stå upp för kvinnors och tjejjers rättigheter, att stå upp för att kvinnor och män och också icke-binära ska ha samma rättigheter och möjligheter i samhället. Det är klart att vi står inför en utmaning om det finns krafter runtom i världen som hotar kvinnors rätt till sina egna kroppar och inte ser det minsta problem med att kvinnor har mindre ekonomisk makt eller att kvinnor utför en betydande del av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Det gör det extra meningsfullt för oss som land att vara med och verkligen ta ansvar i de här frågorna, inte bara i vårt eget land utan också internationellt och inom EU.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Med statsrådets muntliga förtydligande av ståndpunkten, som Désirée Pethrus, Kristdemokraterna, läste upp, noterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Är det någonting som statsrådet önskar kommentera när det gäller punkterna 4 a, 4 b, 4 c och 4 e under Övriga frågor?

Anf. 103 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Ordförande! Nej, jag har inga kommentarer på dessa punkter.

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsrådet för närvaron i dag och önskar lycka till på mötet och en trevlig helg.

§ 6 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor
Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 13 oktober 2020
Information och samråd inför videomöte den 3 december 2020

2020/21:17
27 november

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark hälsas välkommen till sammanträdet.

Vi börjar med en återrapport från möte den 13 oktober. Är det någonting som arbetsmarknadsministern önskar kommentera?

Anf. 106 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Herr ordförande! God förmiddag! Ni har mottagit en skriftlig rapportering från videomötet den 13 oktober. Om det finns några frågor svarar jag gärna på dem.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor från nämnden. Vi noterar informationen.

Vi går nu in på punkt 1, Nytt arbete – människocentrerat arbete: säkerställande av rättvisa arbetsvillkor och socialt skydd i plattformsekonomin. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 108 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Herr ordförande! Det informella videomötet hålls som bekant den 3 december i stället för det tidigare aviserade och inställda rådsmötet samma dag.

Den första dagordningspunkten är en diskussionspunkt. Det tyska ordförandeskapet har tagit fram ett diskussionsunderlag om rättvisa villkor i plattformsekonomin. Ni har fått diskussionsunderlaget, så jag tänker inte gå igenom innehållet i detalj.

Jag kan kort nämna att diskussionsunderlaget syftar till att främja en diskussion om vilka åtgärder som bäst hanterar utmaningar i plattformsekonomin och var behovet av handling är som störst. Syftet är också att diskutera vilken roll EU bör spela för att förbättra plattformsarbetares villkor och på vilka områden regelverk på EU-nivå kan vara användbara.

Regeringen välkomnar diskussionen. Jag avser att i diskussionen lyfta fram betydelsen av den sociala dialogen för att möta utmaningar i plattformsekonomin samt att nationella arbetsmarknadsmodeller och parternas autonomi respekteras. Det är också viktigt att kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna respekteras.

Anf. 109 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack, statsrådet, för genomgången.

Det som jag vill skicka med är att det fanns bra markeringar i den redovisade ståndpunkten. Det som är lite spännande är just plattformsföretagens förmåga att sysselsätta personer som traditionellt har haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Det finns alltså delar i detta som är oerhört positivt. Men det är oerhört viktigt och väsentligt kopplat till den ström av förslag och insatser som har kommit på området att poängtera vikten av att frågor som rör arbetsmiljö och arbetsvillkor ska hanteras så nära medlemsstaterna och de sociala parterna som möjligt. Det är problematiskt att EC väljer att lansera ett direktiv som enbart avser att reglera plattformarbetare eftersom frågor som rör arbetsmiljö och arbetsvillkor är allmängiltiga för samtliga arbetsmarknadssektorer.

Det är viktigt att insatser på EU-nivå sker inom ramen för den sociala dialogen samt att omfånget av eventuella reformer står i proportion till den andel som primärt är verksam inom plattformsekonomin.

Anf. 110 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack för föredragningen.

Det är bra att frågan nu diskuteras hur villkoren för dem som jobbar i plattformsekonomin ska kunna stärkas. Det jag reagerar på är att i det underlag vi har fått står det om osäkra villkor. Samtidigt ser vi att plattformsekonomin har lett till social dumpning, osäkra anställningar och också skatteflykt. Det är någonting som jag gärna skulle vilja se speglas i den svenska ståndpunkten.

Anf. 111 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag har en kort fråga till statsrådet. Det är ett par rättsakter som föreslås. Det är en ganska omfattande reglering som siktar in sig på just plattformsekonomin. Plattformsekonomin är relativt ny. De företagen växer ganska snabbt, och de har inte funnits under en jättelång tid. Problemformuleringen är att reglering på Europainivå är nödvändig för att lösa de problem som uppstår.

Subsidiaritetsprincipen förutsätter att det inte kan lösas bättre på nationell nivå. Man ska bara vidta åtgärder på unionsnivå om det är nödvändigt för att lösa ett problem. Kan man vara säker på att det verkligen är nödvändigt när situationen utvecklar sig i så snabb takt? Finns det beskrivet någonstans att man har gjort avvägningen om det verkligen är nödvändigt?

Osäkra anställningar – eller flexibla anställningar, som det ibland heter – är någonting som lyfts fram. Jag undrar om det inte är en inneboende del av plattformsekonomin – eller gigekonomin, som man ibland kallar det – att det ska finnas en högre grad av flexibilitet i den här typen av jobb och om det alltid är ett problem. Just nu vill jag veta hur man har funderat kring det.

Sist men inte minst vill jag också påminna om det som vi alltid säger vad gäller den här typen av frågor. Anställningsvillkor och liknande ska vara en nationell fråga. I den mån det är möjligt att någonting av detta skulle påverka den svenska modellen tycker vi inte heller att det ska vara möjligt.

Anf. 112 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Tack så mycket, såväl Annika, Ilona som Ludvig, för era kommentarer och frågor.

Det här är första gången som frågan tas upp som en diskussionspunkt på ett informellt videomöte. Det gör att den ståndpunkt som ni ser här är väldigt kortfattad och väldigt modest till sin karaktär. Det är viktigt.

Det är ännu inga konkreta förslag. Det är inte så att vi ska ta ställning till någonting här, utan det är just en diskussionspunkt. Jag ser mycket fram emot att lyssna in vad andra medlemsstater lyfter fram för frågeställningar, problem och utmaningar.

Det som känns oerhört centralt är det som ni också bekräftar i era inlägg med lite olika sätt att beskriva det på. Det handlar om vikten av att villkor regleras utifrån nationella förutsättningar. Jag lyfter fram den sociala dialogens, fack och arbetsgivares viktiga roll, för att möta utmaningar i plattformsekonomin.

Det handlar om att man respekterar nationella arbetsmarknadsmodeller och också respekterar parternas autonomi. Det handlar också om kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaten. Det känns väldigt centralt i detta läge att verkligen understryka detta.

Det ska bli intressanta diskussioner och intressant att höra hur andra medlemsstater resonerar om detta. Jag kan bara informera om att det var tänkt att ha en stor konferens tidigare om plattformarbete som antogs vara starten på kommissionens arbete med de frågeställningarna. I och med coronapandemin har den konferensen fått ställas in, och vi har ännu inte fått något besked om något nytt datum.

De här frågeställningarna är på det sättet verkligen i sin linda. Då är det centralt från svensk sida att lyfta in det som handlar om kompetensfördelningen, respekten för parternas autonomi och den sociala dialogens vikt när det gäller just att ta sin an utmaningarna vad gäller villkoren. Jag stannar där.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Arbetsmarknadsministern har sedan Övriga frågor. Det är punkterna 2 a, 2 b, 2 c, 2 e och 2 h. Är det någon av punkterna som arbetsmarknadsministern önskar kommentera?

Anf. 114 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Under de övriga frågorna informerar ordföranden och kommissionen om en rad aktuella frågor. Jag skulle vilja göra ett inlägg avseende informationspunkten om minimilöner, det vill säga dagordningspunkt 2 a.

Vid det informella videomötet förväntar vi oss att ordförandeskapet och kommissionen informerar kort om direktivförslaget om tillräckliga minimilöner i EU. Vi förväntar oss att kommissionen presenterar sitt förslag. Vi förväntar oss också att ordförandeskapet informerar om förhandlingen som påbörjades i rådet i november månad och som ännu befinner sig i sin linda. Det rör sig alltså endast om en informationspunkt. Men det är en informationspunkt som rör en för Sverige mycket känslig och viktig fråga.

Jag har överlagt med arbetsmarknadsutskottet senast den 17 september, och jag planerar en ny överläggning den 8 december. Så sent som i tisdags uppdaterade jag utskottet kort om läget. Vi fortsätter i nära dialog med arbetsmarknadens parter – såväl fackföreningarna som

arbetsgivarna – att i nära samarbete också med våra danska kollegor att aktivt agera för att förslaget ska värna modellen som tjänat och tjänar oss så väl.

I detta inledande förhandlingsskede ligger regeringens fokus på att klargöra vad direktivet skulle kunna innebära för vår modell. Kommissionen menar att den nu har lämnat ett förslag som ska respektera vår modell. Det är nu upp till bevis. Trots att direktivförslaget på det aktuella mötet endast är uppsatt som en informationspunkt är det inte omöjligt att det kan uppstå diskussion vid mötet.

Om det blir en diskussion tycker jag att det är viktigt att Sverige deltar i denna. För det fall det blir en diskussion avser regeringen därför att göra ett inlägg i enlighet med den tidigare förankrade ståndpunkten i arbetsmarknadsutskottet.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Tack, arbetsmarknadsministern, för det förtydligandet under informationspunkten.

Anf. 116 LUDVIG ASPLING (SD):

Med tanke på hur viktig frågan är för Sverige hoppas jag att statsrådet själv lyfter upp frågan om det inte skulle vara någon annan som vill lyfta upp den till diskussion.

Det är jättebra att vi håller fast vid den ståndpunkt som vi kom överens om i utskottet. Jag skulle vilja göra ett kort medskick där. Sist när statsrådet var i utskottet diskuterade vi frågan om rättslig grund. Jag ställde en fråga vid det tillfället om hur kommissionen egentligen resonerar när den påstår att det enligt den inte finns en indirekt påverkan på lönenivåer och att förslaget därför inte strider mot fördraget. Jag hävdar med bestämdhet att så inte är fallet.

Jag ställde frågan, men jag kunde inte utrona att jag fick något ordentligt svar på hur kommissionen har resonerat. Det gäller vilket stöd den har för det påståendet, eller hittar den bara på? Jag skulle jättegärna vilja att statsrådet ställde den frågan när man diskuterar detta och återkommer till utskottet med en förklaring på hur man har resonerat.

Anf. 117 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Tack, statsrådet, för föredragningen!

EU ska vara en arena där vi hittar gemensamma lösningar på problem som vi inte kan lösa på egen hand eller som vi löser betydligt bättre tillsammans. Jag tänker framför allt på klimat, miljö, migration och säkerhet och över huvud taget inte på minimilöner.

Med grund från den sociala pelaren ser vi det ena förslaget efter det andra som riskerar att urholka kompetensfördelningen mellan EU och dess medlemsländer. EU har antagit långtgående direktiv om arbetsvillkor och bindande regler om balans mellan arbetsliv och privatliv. EU har nu vidare upprättat en gemensam arbetsmyndighet och där försökt driva igenom kvotering i bolagsstyrelser. Nu ser vi minimilöner som nästa steg till förslag till direktiv.

Moderaterna och Kristdemokraterna har hela tiden varit tydliga med att vi ser detta som ett direkt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen. För oss är det självklart och av största vikt att vi

håller oss fast i den svenska modellen där arbetsmarknadens parter förhandlar om villkor. Om vi frångår denna, vad är i så fall nästa steg?

Om medlemsländerna en gång har accepterat att kompetensfördelningen överträds blir det lättare för kommissionen att föreslå nya åtgärder på området. Det är någonting som vi aktivt tar ställning mot. Vi är rädda för var det kommer att sluta om vi inte nog understryker att den nationella kompetensen ska respekteras och att EU främst ska arbeta med förstärkt erfarenhetsutbyte på dessa områden och inte bindande lagstiftning.

Anf. 118 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen och beredskapen för att ge sig in i diskussionen.

Vad gäller minimilönerna är det total enighet om det i Sveriges riksdag. Det var bra att det blev en enig ståndpunkt som statsrådet fick med sig från utskottet. Det förenar också parterna.

Det är inte så att vi är eniga i EU-27. Det är därför som det har kommit så långt, även om det nu beskrivs som att det ska vara möjligt att vi inte ska behöva införa förslaget och komplicera vår nationella modell.

Under alla de år jag suttit i arbetsmarknadsutskottet och vi har haft besök av kollegor inom EU-27 har förståelsen för vår modell saknats. Jag gissar att det inte har gått hem nu heller. Hur möts vår ståndpunkt i den här frågan?

Finns det förståelse och respekt för den linje som Sverige driver? Har vi fått signaler från arbetsmarknadens parter att deras kollegor tycker att vi har skjutit ut oss i den här frågan och inte förstår vikten av att ta med det? Finns det respekt för Sveriges ståndpunkt?

Det är bra att vi har en enighet i den här frågan. Men vi har inte haft enighet tidigare vad gäller att öppna för den sociala pelaren. Den var vi mycket kritiska till när Socialdemokraterna inledde det arbetet. Den kritiken kvarstår. Detta ser vi som en effekt av att det öppnades upp.

I den här frågan är vi trots allt överens. Hur ser respekten ut från de andra medlemsstaterna i den här frågan?

Anf. 119 TINA ACKETOFT (L):

Jag behöver inte förlänga diskussionen särskilt mycket. Vi står bakom regeringens ställningstagande när det gäller detta. Det har vi gjort hela tiden. Vi tycker att EU också är en union av värderingar. Då måste man se till att levnadsstandarden höjs generellt, i hela unionen. Detta är ett steg för vissa länder att ta.

Jag är övertygad om att arbetsmarknadsministern delar vår övertygelse om att vi i Sverige har ett annat sätt att lösa den problematiken. Men det är som sagt en balansgång. Dels vill vi se ett EU som faktiskt tar ansvar för sina medborgare, dels vill vi se respekt för den svenska modellen.

Jag önskar som vanligt lycka till.

Anf. 120 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Vi är som sagt i stort sett överens om tagen när det gäller att vi inte vill se ett direktiv i fråga om minimilöner. Jag vill ge mitt stöd för Ann-Sofie Lifvenhages inlägg när det gäller just det.

Jag tror att det är bra om Sverige tar till orda och försöker uppmärksamma frågan på ministernivå. Jag antar att mycket sker på arbetsgruppsnivå och i Coreper. Men det är viktigt att det också kommer upp på ministernivå. Om det är möjligt att hitta en blockerande majoritet måste det vara en ambition också i fortsättningen.

Ända sedan vi började diskutera den sociala pelaren i arbetsmarknadsutskottet har vi om och om igen lyft upp att det ena förslaget efter det andra går emot det som vi anser vara nationell kompetens. Det här är bara en del. Jag tror inte heller att man med det här förslaget kommer att kunna lösa de problem som kommissionen vill lösa på lönesidan. Även om vi förstås gärna vill att människors löner höjs och att det ska gå att leva på sin lön – det är en självklarhet – måste det finnas andra sätt att arbeta på inom kommissionen.

Jag ger mitt stöd till Ann-Sofie Lifvenhages inlägg och ytterligare kommentarer. Jag tror som sagt och hoppas att vi kommer att hålla en enig riksdagslinje. Jag förstår att det är oerhört viktigt att ministern kan säga det.

Anf. 121 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Ordförande! Jag vill börja med att tacka för det kraftfulla och viktiga stödet i frågan. Tack, till er alla, för viktiga kommentarer och för det stöd som ni uttrycker!

Jag ska försöka svara kortfattat på alla frågor och kommentarer och börjar med Ludvig. Vi är nu, som jag resonerade om på arbetsmarknadsutskottets möte, i en fas där vi försöker få klargöranden om hur kommissionen har tänkt i frågan. Det är inte säkert att EPSCO är rätt forum för att ställa de detaljerade frågorna. Men vi kommer att följa frågan noga. Jag kommer också att återkomma till utskottet i frågan.

Jag vill gärna tillägga att Sverige tillsammans med andra medlemsstater har drivit på för att rådets rättstjänst ska göra ett yttrande om hur förslaget förhåller sig till fördraget. Det tyska ordförandeskapet har efter påtryckningar lagt den beställningen, eller vad det kallas, på rådet om att se på hur förslaget förhåller sig till fördraget. Vår bedömning är, som ni säkert känner till, att utrymmet för rättsliga åtgärder på området är mycket begränsat.

Jag håller verkligen med Ann-Sofie. Vi är helt överens om att vi inte vill se någon bindande lagstiftning på området över huvud taget. I Sverige, Danmark och ett antal andra länder har vi en annan modell, som behöver respekteras.

Annika ställde viktiga frågor om förståelsen för vår modell. Jag har nu varit statsråd i lite drygt ett år, men jag har lång erfarenhet av Europafackliga frågor. Jag satt i den högsta ledningen inom Europafacket innan jag lämnade den rollen och klev in i den här nya. Frågan om minimilön har diskuterats under lång tid på europeisk nivå, många år innan diskussionen om den sociala pelaren kom upp. Det är alltså en diskussion som har förevarit under lång tid, på den fackliga sidan i ett antal länder men också på arbetsgivarsidan och i trepartssamtal mellan medlemsstater, fackföreningar och arbetsgivare.

Nytt är att vi egentligen för första gången har fått en bekräftelse från kommissionen i ett direktivförslag på att vår modell är ett annat sätt att lösa den typen av frågor. Redan i portalparagrafen tydliggörs nämligen att

medlemsstater som har en modell som bygger på kollektivavtalen för sin lönebildning ska undantas från reglerna. Man ska inte bli tvingad att införa en minimilön. Man ska inte heller bli tvingad till allmängiltigförklaring, vilket också är viktigt för den svenska modellen.

Problemet är bara att det inte kan sägas vara ett vattentätt förslag. Det återstår fortfarande väldigt många frågeställningar. Å ena sidan kan man säga: Javisst, kommissionen visar här att den har respekt och förståelse för att vi har olika modeller och olika sätt att lösa lönebildningsfrågorna och villkorsfrågorna på. Å andra sidan är det ganska detaljerade förslag. Det handlar också om att det finns skrivningar om individuella rättigheter. Det är ju precis tvärtemot den svenska modellen.

När jag samtalar med andra ledare i Europa brukar jag påminna om Lavaldomen. Det var också ett tillfälle där EU-kommissionen lovade att den svenska modellen inte skulle påverkas. Men vi fick ett domstolsbeslut.

Det här är oerhört känsliga frågor för oss. Även om kommissionen för första gången har försökt möta upp den svenska modellen kan vi inte luta oss tillbaka och känna oss trygga med det förrän vi verkligen har analyserat det. Vi vill inte i grunden ha något direktiv eller någon lagstiftning på området. Det är ett viktigt påverkansarbete som måste fortsätta.

Jag har en nära dialog med min danske kollega arbetsmarknadsminister Peter Hummelgaard. Vi har haft gemensamma digitala möten och planerar ytterligare möten med andra kollegor runt i Europa, för att förhöra oss om hur de resonerar kring det nya förslaget från kommissionen när det har presenterats. Många medlemsstater har tidigare sagt att de har preferenser för en rekommendation snarare än ett direktiv. Vi håller alltså på att skanna av kartan i Europa.

Det här är en sådan central frågeställning för Sverige att vi verkligen måste fortsätta med påverkansarbetet. Det måste vi också göra tillsammans med parterna. Vi har redan från start riggat en arbetsgrupp på Arbetsmarknadsdepartementet som består av representanter för såväl Svenskt Näringsliv och de andra arbetsgivarorganisationerna som de fackliga organisationerna, för att verkligen jobba tillsammans med frågeställningen.

Det Tina Acketoft tog upp håller jag helt och hållet med om.

När det gäller Désirées och Ann-Sofies inlägg är vi helt överens om att vi inte vill ha något bindande på området. Vi får fortsätta att arbeta tillsammans. Vi har lite olika syn på den sociala pelaren. Jag tycker att den är viktig, men det är inte så att den ger EU-kommissionen någon rätt att kliva in och ägna sig åt våra löner. Lönebildningsmodellen ska vi jobba in i kaklet för att kunna bevara. Den svenska modellen ska helt enkelt bevaras.

Anf. 122 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Önskar arbetsmarknadsministern kommentera någon annan punkt under Övriga frågor?

Anf. 123 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Nej, jag har inga fler kommentarer.

Tack ska ni ha! Ha en fortsatt fin fredag och trevlig helg så småningom!

2020/21:17
27 november

Anf. 124 LUDVIG ASPLING (SD):

För formens skull vill jag understryka att vi inte står bakom det fortsatta bruket av globaliseringsfonden. Stöd för densamma är inte förenligt med tanken om budgetrestriktivitet.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat. Men det är under punkten Information. Det noteras alltså bara.

Då tackar vi arbetsmarknadsministern för närvaron i dag, önskar lycka till på mötet och trevlig helg.

Anf. 126 ORDFÖRANDEN:

Välkommen, finansminister Andersson, till EU-nämndens sammanträde!

Vi börjar som vanligt med återrappport, den här gången från videomötet den 4 november. Finns det något att säga?

Anf. 127 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Ja, jag vill nämna två punkter utöver den skriftliga rapportering som ni redan har fått. Den första gäller diskussionen om rådsslutsatser om kommissionens handlingsplan för bekämpande av penningtvätt och terrorismfinansiering. Det fanns på mötet ett brett stöd för det. Slutsatserna godkändes efter mötet i ett skriftligt förfarande.

Som ni känner till presenterade även den europeiska finanspolitiska nämnden sin årsrapport på mötet. De lyfte fram tre områden där de ser behov av reformer. Det handlar om att inrätta en central europeisk finanspolitisk kapacitet, att förenkla det finanspolitiska regelverket och att säkerställa att tillväxtfrämjande offentliga investeringar skyddas.

I den diskussionen var jag tydlig med att det viktigaste är att det existerande regelverket efterlevs eller att vi över huvud taget lever efter våra regler snarare än att diskutera hur vi ska förändra dem. Jag underströk också att vi inte ser något behov av en central finanspolitisk kapacitet i EU och att det främsta skyddet mot alla kriser, också de framtida, är att ha en låg offentlig skuld.

Vi hade också ett eurogruppsmöte i inkluderande format. Där diskuterades bland annat hur ett ramverket för likviditetsförsörjning till banker som försatts i resolution kan utformas. Det är en del i att stärka bankunionen.

Jag vill informera om att det blir ett eurogruppsmöte i inkluderande format också nästa vecka. Då väntas vi få en återrappportering om hur arbetet fortgår med fullbordandet av bankunionen och den gemensamma insättningsgarantin. Det blir också en diskussion om reformering av euroländernas stabilitetsmekanism, ESM, och hur det ska tas vidare. Det finns överenskomna regler. Men arbetet har pausats lite under pandemin.

En anknytande fråga är hur man ska hantera backstoppen, säkerhetsmekanismen inom bankunionen, och om den kan införas tidigare än 2024. Det har tagits fram en rapport om riskminimering i banksektorn. Det är möjligt att det kan komma ett genombrott på de två punkterna på måndag kväll.

Vi ska också förbereda eurotoppmötet som planeras i början av december. Tanken är att bankunionen och kapitalmarknadsunionen ska diskuteras där.

Anf. 128 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 1, Ändringar av rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning (Dac 7). Det är

information från ordförandeskapet, men det är också en diskussionspunkt. Vi hanterar det som ett beslut, och det blir i slutänden en ståndpunkt.

Anf. 129 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Det blir som vanligt en diskussion vid videomötet, sedan sker beslutet genom ett skriftligt förfarande.

Under denna dagordningspunkt ska vi diskutera ändringar i direktivet om administrativt samarbete. Ambitionen är nu att vi når en överenskommelse om förslaget. Kommissionen presenterade ett förslag den 15 juli i år, och det är en del av åtgärds paketet för en enkel och rättvis beskattning. Det består av två delar.

Genom den första delen ska operatörer av digitala plattformar åläggas en rapporteringsskyldighet när det gäller säljare för plattformarna. Detta ska sedan utbytas av medlemsstaterna. Den andra delen syftar till att förbättra befintliga administrativa samarbeten på skatteområdet.

De större diskussionerna har framför allt handlat om det ska vara frivilligt för medlemsstaterna att tillämpa regler om gemensamma skatterevisioner mellan medlemsstaterna samt hur rapporteringsskyldigheten för de digitala plattformarna närmare ska utformas. Förslaget är nu utformat på sådant sätt att det ska vara obligatoriskt för medlemsstaterna att delta i gemensamma revisioner. Men som en del av kompromissen föreslås att det ska införas först den 1 januari 2024 till skillnad från de andra delarna som är tänkta att börja tillämpas den 1 januari 2023.

När det gäller rapporteringsskyldighet för operatörer har man lagt in ett undantag från rapportering när det gäller personer som säljer varor vid mindre än 30 tillfällen per år till ett värde som inte överstiger 2 000 euro.

Regeringen tycker att detta är ett bra kompromissförslag och kan ställa sig bakom det.

Anf. 130 HELENA BOUVENG (M):

Vi hade överläggningar om ärendet i skatteutskottet. Jag tyckte att vi enades om en bra ståndpunkt, och jag ser också positivt på kompromissförslaget. Som förslaget såg ut från början innebar det att Näsby hembygdsförening var tvungen att rapportera när man sålde lussebullar. Det vore inte riktigt rimligt. Dessutom skulle en överrapportering till Skatteverket kunna göra att det blev så mycket information att det hela skulle missa sitt syfte.

Jag ställer mig alltså positiv till ståndpunkten och tycker att det är rätt inriktning.

Jag har också en liten fundering om det här. Jag hoppas att detta inte är ett led till att man ska införa digitala avgifter eller någon skatt.

Anf. 131 HAMPUS HAGMAN (KD):

Ordförande! Jag vill tacka finansministern för föredragningen. Även vi är nöjda med det kompromissförslag som nu ligger på bordet. Det är jätteviktigt med administrativt samarbete, och vi välkomnar att detta arbete fortsätter. Men regelverk måste också vara träffsäkra och välavvägda, och de får inte innebära onödiga pålagor på framför allt små aktörer. De begränsningar som har kommit in är bra.

Ståndpunkten är bra, och vi ställer oss bakom den.

Anf. 132 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag tackar för stödet och för ett gott samarbete. I den här frågan delar jag helt Helena Bouvengs uppfattning om att detta inte ska vara ett steg mot en gemensam digital beskattning i EU.

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 2, Förstärkningen av bankunionen. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 134 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Här ska vi få en lägesrapport från det tyska ordförandeskapet om hur arbetet i rådet med bankunionen och den gemensamma insättningsgarantin Edis har gått under hösten. Det kortfattade svaret är: Inte jättebra.

Sedan 2016 har förhandlingar om Edis pågått. Det har funnits en särskild rådsarbetsgrupp som har jobbat med detta. Alla medlemsstater är med, men det har varit väldigt låst. Det handlar om att en del medlemsstater inte vill gå vidare med någon riskdelning innan man har fått tillräckligt med riskreducerande åtgärder på plats.

Ett försök att föra diskussionerna framåt togs vid eurotoppmötet i juni 2018. Man sa att eurogruppen skulle börja med en färdplan för att inleda politiska förhandlingar om Edis, och då inrättades en högnivågrupp. Den har haft ett ganska brett anslag och har diskuterat utformningen av Edis men också hur bankunionen ska se ut i stort på längre sikt.

Under hösten har parallella diskussioner förts både i rådsarbetsgruppen och i högnivågruppen. Fyra informella rådsgruppsmöten har hållits. De har talat om olika frågor som är viktiga för en välfungerande bankunion. Men det har gått långsamt framåt.

Ordförandeskapets lägesrapport ligger till grund för diskussionen under kommande möte. Den behandlar det arbete som har skett i rådsarbetsgruppen, men det är ordförandeskapets egen beskrivning av diskussionerna.

Regeringen välkomnar att vi får en lägesuppdatering av hur arbetet fortskrider. Vi välkomnar åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten i bankunionen. Det är viktigt inte minst då ju den nuvarande krisen kommer att betyda ytterligare utmaningar för europeiska banker. Vi tycker dock att det är viktigt att åtgärder som genomförs tar hänsyn till konsekvenserna för hela EU:s inre marknad, även för medlemsstater som inte deltar i bankunionen.

Anf. 135 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Ordförande! Tack, finansministern, för föredragningen!

Detta är visserligen bara en diskussionspunkt, men jag vill ändå få fört till protokollet att Sverigedemokraterna fortfarande inte är intresserade av att Sverige ska delta i denna bankunion. Det står vi fast vid. Vi anser att det finns betydande risker att flytta ansvaret för tillsyn till en övernationell nivå. Dessutom värnar vi om att det svenska självbestämmandet ska vara så stort som möjligt.

Det ligger i kommissionens intresse att fler länder ska ansluta sig till bankunionen. Den svenska ståndpunkten borde enligt oss innehålla en

skrivelse om vikten av att säkerställa att åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten i bankunionen inte ska leda till ökade kostnader, administration eller regler för medlemsstater som inte deltar i bankunionen. Där ser vi en risk.

Anf. 136 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Sverigedemokraternas synpunkter på bankunionen är väl kända. Jag tror nog att man i regeringens ståndpunkt också kan läsa in att vi självklart hela tiden har ögonen på att det ska vara rimligt för både dem som deltar i bankunionen och dem som inte deltar i den. Vi har hela tiden koll på kostnaderna för stater men självfallet också för aktörer på marknaderna.

Anf. 137 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar därför att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Övriga frågor. Under denna del behandlas aktuella lagstiftningsförslag om finansiella tjänster, inklusive återhämtningspaketet för kapitalmarknaderna, översynen av referensvärdesförordningen och paketet för digitalisering av finanssektorn. Detta är ett informationsärende.

Önskar finansminister kommentera något?

Anf. 138 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Nej, jag har inget att kommentera här. Detta är ett löpande ärende som återkommer hela tiden.

Anf. 139 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Slutsatser om kommissionens handlingsplan för kapitalmarknadsunionen. Det här handlar om information från ordförandeskapet, och punkten är ett beslutsärende.

Anf. 140 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Denna handlingsplan presenterades den 24 september i år. Den innefattar förslag om en rad konkreta åtgärder som kommissionen menar behövs för att skapa en kapitalmarknadsunion. I de slutsatser som behandlas presenterar rådet sin syn på hur åtgärderna bör prioriteras. Bland annat nämns vikten av åtgärder som man menar kan stärka medlemsstaternas ekonomier i spåren av covidkrisen, främja konsumenters vilja att investera på kapitalmarknaden, se till att det finns ett gott konsumentskydd och göra kapitalmarknadsunionen globalt konkurrenskraftig.

I förhandlingarna om slutsatserna har Sverige i enlighet med de ståndpunkter som vi har överlagt om i finansutskottet om kapitalmarknadsunionen arbetat för att detta arbete ska fortsätta att bidra till omställning till en hållbar ekonomi. Vi har betonat att arbetet inte får ske på bekostnad av finansiell stabilitet eller starkt konsumentskydd men också vikten av utvärdering och konsekvensanalys.

Vi bedömer att vi har fått gehör för detta och att vi därför kan godkänna rådsslutsatserna på mötet i det skriftliga beslutsförfarandet. Vi välkomnar det fortsatta arbetet med kapitalmarknadsunionen.

2020/21:17
27 november

Anf. 141 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Här har Vänsterpartiet precis som tidigare en avvikande ståndpunkt. Vi menar att det inte har gjorts någon ordentlig utvärdering av hur arbetet har gått hittills. Vi tycker inte att man ska gå vidare innan en sådan analys har gjorts.

Anf. 142 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! Tack, finansministern, för föredragningen! Sverigedemokraterna anmälde en avvikande ståndpunkt på finansutskottets möte den 12 november. Vi står fortfarande kvar vid den. Vi är kritiska till detaljregleringen inom området, och vi är även kritiska till det gröna inslaget i handlingsplanen.

Anf. 143 ORDFÖRANDEN:

Önskar finansministern kommentera detta?

Anf. 144 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Nej.

Anf. 145 ORDFÖRANDEN:

Jag finner då att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med två oliklydande avvikande meningar från Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Den ekonomiska situationen och den europeiska planeringsterminen. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 146 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Här finns flera underpunkter, men jag börjar med dagordningspunkt 5 a, Kommissionens höstprognos.

Höstprognosen publicerades den 5 november. Därför ska vi ha en diskussion om det ekonomiska läget i ljuset av utvecklingen av covid. Kommissionen säger i sin prognos att covidkrisen naturligtvis utgör ett exceptionellt ekonomiskt läge och att bnp i EU kommer att falla dramatiskt i år, om än något mindre än vad man trodde i sin tidigare prognos. Däremot förväntas tillväxten enligt denna prognos att bli positiv under nästa år. Samtidigt betonar man, precis som vi har gjort här i Sverige, att osäkerheterna kring prognosen är ovanligt stora men också att riskerna i huvudsak är negativa.

Man bedömer också såklart att de offentlig-finansiella underskotten kommer att bli stora och att skulden kommer att öka. Det beror både på automatiska stabilisatorer och på de finanspolitiska diskretionära åtgärder som länderna har beslutat om. Kommissionen gör bedömningen att dessa åtgärder väsentligt har bidragit till att dämpa de negativa ekonomiska effekterna av krisen.

Även när det gäller Sverige bedömer man att bnp kommer att falla i år med ungefär 3,5 procent men sedan öka nästa år med ungefär

motsvarande. Det bedöms att Sverige kommer att ha ett underskott på nästan 4 procent – 3,9 – nästa år och att skuldsättningen i slutet av året kommer att uppgå till ca 40 procent av bnp.

Vi välkomnar kommissionens höstprognos och tycker att utvecklingen pekar på vikten av att man har ett finanspolitiskt utrymme i medlemsstaterna för att kunna möta kriser. Vi vet att de kommer förr eller senare. Det är också viktigt för att säkerställa långsiktigt hållbara offentliga finanser. Det ligger i linje med målen i EU:s finanspolitiska regelverk.

Anf. 147 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning under dagordningspunkt 5 a.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5 b, Rapporten om förvarningsmekanismen 2021 och rekommendationen om den ekonomiska politiken för euroområdet. Även detta är en diskussionspunkt.

Anf. 148 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Det här är starten för 2021 års planeringstermin. I förvarningsrapporten konstateras att Sverige, precis som tidigare år, är en av tolv medlemsstater som blir föremål för en så kallad djupgranskning av möjliga makroekonomiska obalanser. Precis som tidigare år bedömer man att det finns risker kopplade till hushållens höga skuldsättning och kredittillväxten för bolån, men också stigande bopriser.

Precis som tidigare har kommissionen också särskilda rekommendationer till euroområdet. Man anger vilka utmaningar och prioriteringar som behöver behandlas i återhämtningsplanerna för de medlemsstater som är med i eurosamarbetet. Denna rekommendation antas bara av dessa medlemsstater.

Vi välkomnar förvarningsrapporten men också kommande djupgranskningar. Vi ser vidare att det finns skäl att ge euroområdet som helhet ett visst fokus inom planeringsterminen. Samtidigt är det viktigt att terminen förblir ett ramverk för hela EU och att frågor som berör samtliga medlemsstater hanteras i forum där samtliga medlemsstater också deltar.

Anf. 149 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar härmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning på dagordningspunkt 5 b.

Då går vi in på dagordningspunkt 6, Internationella skuldfrågor: Skuldlättnad. Det är två punkter. Punkten a är Uppföljning av det extra G20-mötet mellan finansministrar och centralbankschefer den 13 november 2020. Det är en information från ordförandeskapet och kommissionen. Punkten b är Slutsatser, en information från ordförandeskapet och en diskussion. Här i nämnden kommer detta dock att hanteras som ett beslutsärende.

Anf. 150 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Här tar jag gärna a och b samlat.

För att börja med G20 antogs ett ramverk som anger principerna för genomförandet av potentiella framtida skuldlättnader. Parisklubben, där ju

Sverige deltar, har tidigare antagit detta ramverk. Enligt ramverket ska en behovsbedömning av skuldlättnader ske från fall till fall. Den ska baseras på IMF:s och Världsbankens skuldållbarhetsanalyser. Potentiella omförhandlingar av skulder ska ske koordinerat, och samtliga fordringsägare ska delta på lika villkor.

I det utkast till slutsatser som vi nu ska godkänna välkomnas initiativet. EU:s medlemsländer åtar sig att genomföra skulduppskovet till låginkomstländerna, DSSI, Debt Service Suspension Initiative. Förlängningen gäller fram till juni 2021.

Rådet välkomnar också att G20 antagit det gemensamma ramverket och understryker bland annat vikten av skuldtransparens och behovet av ett brett deltagande från både offentliga och privata fordringsägare i skuldlättnaderna.

Regeringen kan också på mötet och i den skriftliga proceduren ställa sig bakom slutsatserna om skuldlättnader. Vi välkomnar att vikten av skuldtransparens och ett brett deltagande betonas, liksom att detta sker genom en multilateral och koordinerad insats.

Anf. 151 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag vill på den här punkten upprepa den avvikande ståndpunkt som Vänsterpartiet hade vid förra sammanträdet, tror jag, som gick ut på att vi vill att man går vidare med skuldavskrivning för högt skuldsatta länder samt att vi behöver jobba mer med FN-systemets förslag om Unctads mekanism.

Det var en sammanfattning av vad vi sa förra gången. Jag ansluter mig till den förra avvikande ståndpunkten, helt enkelt.

Anf. 152 HAMPUS HAGMAN (KD):

Ordförande! Jag tycker att ståndpunkten är väl och klokt avvägd i sina formuleringar. Jag vill dock framföra från Kristdemokraterna att när det kommer till skuldlättnader och skuldavskrivningar bör dessa generellt kopplas till att man också ställer krav på de länder som får dem. Det handlar inte minst om krav på mänskliga rättigheter och demokrati.

Man brukar ju inom biståndet prata om more for more-principen, att länder som gör mer också får mer bistånd. Vi anser och vill skicka med till regeringen att samma princip bör gälla även i den här typen av ärenden.

Anf. 153 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag tar med mig det medskicket.

Anf. 154 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det under punkterna 6 a och b finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt men att det också finns en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

Då går vi in på dagordningspunkt 7, Internationell beskattning. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 155 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Här har ordförandeskapet tagit initiativ till en bred diskussion om olika frågor som är kopplade till en rättvis och effektiv beskattning och en god

skatteförvaltning inom EU. Ordförandeskapet har tagit fram en not inför diskussionen som framför allt behandlar det arbete som pågår i OECD inom det så kallade inclusive framework-arbetet, där ju Sverige deltar. Det handlar om de skatteutmaningar som följer av den digitaliserade ekonomin – det har vi pratat om många gånger i olika sammanhang.

Ordförandeskapet konstaterar att fortsatt ansträngning i detta arbete ligger i medlemsstaternas intresse och att det med fördel bör koordineras. Därtill betonas vikten av en ren konsensuslösning.

Noten beskriver också genomförda och pågående lagstiftningsinitiativ, till exempel vad gäller administrativt samarbete. Den tar också upp att EU behöver en mer integrerad och långsiktig syn som fördjupar den inre marknaden men också en mer omfattande och koordinerad industripolitik.

Ordförandeskapet menar att rätt balans i arbetet för rättvis och effektiv beskattning är en lösning. Man framhäver också regelefterlevnad och administrativt samarbete som viktiga faktorer.

Från regeringens sida stöder vi arbetet med att förhindra skatteflykt, skatteundandragande och skadlig skattekonkurrens. Vi tycker att det är angeläget att reglerna på skatteområdet är enkla att hantera och administrera för företagen och inte skapar onödig och orimlig administration, varken för företag eller för berörda myndigheter. Vi tycker dock att det är viktigt att respektera medlemsstaternas befogenhet på skatteområdet liksom de nationella parlamentens roll vid beslut om skattefrågor. Vi menar att det måste finnas utrymme att utforma skattepolitiken på området för den direkta beskattningen efter de förutsättningar som råder i respektive land och att eventuella åtgärder också måste beakta små, öppna och exportberoende ekonomiers legitima intressen. Detta är i linje med ståndpunkter som vi har överlagt om vid flera tillfällen, både i skatteutskottet och här i EU-nämnden.

Anf. 156 HELENA BOUVENG (M):

Tack för den föredragningen! Jag uppskattar att vi jobbar tillsammans i de här frågorna och har en gemensam linje.

Däremot satte jag lite grann andan i halsen inför det skriftliga samrådet som skulle vara inne i dag klockan 9.30 vad gäller rådsslutsatserna. Jag kan inte se att den ståndpunkten avspeglar det vi avhandlat i skatteutskottet och understryker precis det som finansministern nu sa om den nationella kompetensen och allt det här som hela tiden är överlagt.

Jag var faktiskt på väg att göra en invändning mot detta, men jag tror att det är av vikt att vi håller samman här.

Jag vill fråga finansministern hur det kommer sig att den svenska ståndpunkten i det skriftliga samrådet inte understryker den nationella kompetensen vad gäller bland annat direktbeskattning. För mig blir det väldigt svårt att förstå. Jag är ganska övertygad om att finansministern och jag är överens, men varför är detta inte med i den svenska ståndpunkten i det skriftliga samrådet?

Anf. 157 ERIC WESTROTH (SD):

Herr ordförande! Tack, finansministern, för föredragningen!

Jag satte precis som Helena Bouveng kaffet i halsen i går kväll och ser fram emot svaret på hennes fråga.

Jag vill inte förlänga diskussionen, men jag vill ändå föra till protokollet att vi inte nog kan understryka vikten av det nationella självbestämmandet när det gäller beskattningsrätt och beslutsformen enighet när det gäller frågan om beskattning.

Sedan läste jag ordförandelandet Tysklands not om rättvis och effektiv beskattning, som ska diskuteras på mötet. Vi är överens om att alla ska betala sin skatt någonstans, och vi är givetvis emot skatteflykt, skatteundandragande och osund skattekonkurrens. Men jag vill bara fråga finansministern om hon har någon uppfattning om vad man menar med uttrycket ”rättvis” när det gäller beskattning och den diskussion som ska föras. Vissa EU-länder tycker att det vore mer rättvist att just det landet ska få ta del av ett utländskt bolags bolagsbeskattning om man säljer varor i landet. Jag tror dock att vi i Sverige är ganska överens om att vi med ”rättvis” menar att ett bolag ska beskattas där värdet skapas.

Med uttrycket ”rättvis” kan ofta menas att saker och ting ska vara samma. Jag skulle vilja fråga finansministern om det med ”rättvis” främst menas att det ska vara samma förutsättningar, det vill säga att man ska betala skatt med samma eller liknande skattenivåer, eller om det i stället menas att det ska vara samma utfall, det vill säga att skatteintäkter i större utsträckning ska fördelas mellan olika länder, kanske till och med direkt till EU.

Anf. 158 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag har ingen annan ståndpunkt än den som har dragits här. Det jag vill ta upp är betoningen på nationell kompetens, såklart, men jag tänker också att det i arbetet med att förhindra skatteflykt, skatteundandragande och skadlig skattekonkurrens hela tiden blir fokus på dem som gör fel. När vi tar fram nya regler och ett nytt regelverk är det detta som står i fokus, vilket innebär att det kommer ytterligare administrativa pålagor på den majoritet som sköter sig, följer reglerna och vill betala sina skatter i ordning och reda. Det kommer alltid i sista ändan: Ja just det, vi måste se till att det inte blir för krångligt!

Kan man fundera på hur man lägger upp detta arbete så att man kanske inte i sista bisatsen kommer på att man måste göra det enkelt för alla som faktiskt följer och lyder alla krav på redovisning som vi har på dem? Finns det någon diskussion om den delen, samtidigt som man ändå förhindrar skatteflykt, skatteundandragande och skadlig skattekonkurrens?

Anf. 159 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag kan börja med att lugna Helena Bouveng: Regeringen har inte bytt ståndpunkt. Vi står fast vid de ståndpunkter som vi många gånger har överlagt om tillsammans i riksdagen. Jag uppskattar också det samarbete som vi har haft på det här området så att vi tillsammans har lyckats dra åt samma håll. I ståndpunkten går vi inte igenom allt vi tycker i fråga om internationell skattepolitik. Den refererar bara till de rådsslutsatser som är föreslagna inför just den här punkten. Du kan alltså lugnt och tryggt fortsätta att svälja kaffet. Jag vet inte om det var andan eller kaffet du satte i halsen, men går bra att fortsätta att andas lugnt och dricka kaffe. Vi står fast vid våra ståndpunkter, som vi delar.

Vad betyder rättvis beskattning? En del länder vill mycket riktigt att man ska ha mer av beskattningen där varor konsumeras. Det är inte vår definition av en rättvis beskattning. Vi tycker att det är rättvisare att beskattningen sker i de länder där värdet skapas, ofta där huvudkontoren ligger och där forskning och utveckling sker.

Annika Qarllsson tog upp vikten av att det ska vara administrativt hanterbart. Det är en fråga som Sverige ofta lyfter upp. Jag tar med mig medskicket att det är viktigt att den aspekten är med från början. Jag är ibland lite förvånad över att inte fler länder driver den. Det är inte alltid jag heller tycker att de förslag vi får har tagit tillräcklig hänsyn till detta. Vi kommer att fortsätta att driva den frågan och verkligen se till att vi har med oss den. Vi ska också säga till kommissionen att det är viktigt att ha med sig denna fråga tidigt in i processerna.

Anf. 160 HELENA BOUVENG (M):

Det är väldigt skönt att vi är överens om den frågan. Vi har faktiskt varit överens två gånger i dag – det är nästan rekord. Men jag har en kunskapsfråga.

Hur kommer det sig att detta inte var med i det skriftliga samrådet? Jag har under de här åren aldrig känt att jag behövt bevaka de skriftliga samråden, men det kanske jag måste göra nu.

Statssekreteraren tog lång tid på sig att förklara det här för mig i går, men jag blev ändå inte riktigt klok på det. Kan finansministern bara tala om för mig varför det inte var med i går?

Anf. 161 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Jag måste säga att jag inte alltid detaljstuderar det skriftliga samrådet, jag heller. Någon av tjänstemännen som är med kan svara på den frågan bättre än jag.

Anf. 162 Finansrådet LINDA HAGGREN:

Det var så att vi överlade ståndpunkten i skatteutskottet den 24, i tisdags. Då hanterade vi själva sakinnehållet i rådsslutsatserna. På Coreper dagen efter avslutades diskussionerna om rådsslutsatserna, och då beslutade man att inleda det skriftliga beslutsförfarandet i rådet.

Den fråga som EU-nämnden nu ska ta ställning till är om regeringen kan godkänna rådsslutsatserna. Den ståndpunkt som redovisas i annoteringen till det skriftliga samrådet med EU-nämnden innebär att rådsslutsatserna kan godkännas. Därför återger den inte ståndpunkten från skatteutskottet, utan den redovisar bara att rådsslutsatserna har överlagts i skatteutskottet den 24 november. Men som finansministern säger är det givetvis den ståndpunkten som ligger till grund för att regeringen nu kan godkänna rådsslutsatserna.

Det är det skriftliga beslutsförfarandet i rådet som nu används eftersom det är ett videomöte och Ekofin därmed inte kan fatta beslut. Det är själva beslutet som hanteras i den skriftliga annoteringen till EU-nämnden.

Anf. 163 HELENA BOUVENG (M):

Får jag ställa en följdfråga, Linda? Jag tycker att det här är svårt.

Betyder det att vi godkänner att man diskuterar de här rådsslutsatserna men inte bestämmer hur man ställer sig i själva sakfrågan?

2020/21:17
27 november

Anf. 164 Finansrådet LINDA HAGGREN:

I skatteutskottet var det själva innehållet vi diskuterade, och det var det som var orsaken till att vi tidigare hade överläggningsen om just de här rådsslutsatserna till tisdagen. Detta eftersom diskussionen om sakinnehållet skulle avslutas på Coreper på onsdagen. Det var därför vi inte tyckte att vi kunde vänta till torsdagen med den överläggningen.

På Coreper i onsdags avslutades själva sakinnehållsdiskussionen, och man beslutade att inleda det skriftliga beslutsförfarandet på onsdagen. Det är det som pågår nu, och man ska ta ställning till själva avslutningen. Men diskussionen avslutades i onsdags, så rådsslutsatserna kommer inte att diskuteras på Ekofin.

Anf. 165 HELENA BOUVENG (M):

Okej, tack för det! Jag får nog gå en kurs.

Anf. 166 ORDFÖRANDEN:

Även jag får en gå en kurs, måste jag säga. Vi sitter här och tycker oss alla vara i en högre grad av förvirring, men vi kanske går kursen tillsammans. Vi får se vart det leder.

Anf. 167 ERIC WESTROTH (SD):

Herr ordförande! Vi ställde oss bakom det ställningstagande som regeringen presenterade i skatteutskottet. Däremot kom vi in med en avvikande ståndpunkt vad gäller den skriftliga överläggningen med EU-nämnden. Det framgick som sagt inte tydligt att det var det ställningstagande som kom från skatteutskottet som följde med där.

Tidsfristen var till kl. 9.30; det var då det skulle in. Vi har alltså anmält en avvikande ståndpunkt där. Jag ville bara informera om det.

Anf. 168 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Europeiska revisionsrättens årsrapport om genomförandet av Europeiska unionens budget för budgetåret 2019. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 169 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Den här rapporten publicerades den 10 november, och jag har förstått att nämnden fick en presentation av innehållet av den svenska ledamoten Eva Lindström den 17 november.

I rapporten godkänner revisorerna EU:s räkenskaper. De bedömer att de ger en sann och rättvisande bild av EU:s finansiella ställning men konstaterar samtidigt att betalningarna innehåller många fel, och de ger ett sämre betyg än de två senaste åren.

För 2019 uppskattar revisorerna att den övergripande felprocenten är 2,7. Det kan jämföras med 2018, då den var 2,6.

Rapporten kommer nu att behandlas i rådets budgetkommitté. Därefter ska Ekofin i februari ta ställning till om kommissionen bör beviljas ansvarsfrihet eller inte. Det görs i form av en rekommendation till EU-parlamentet, som beslutar i frågan. Vi kommer att kunna återkomma till riksdagen om hur vi ska ställa oss i frågan om ansvarsfrihet.

Regeringen fäster ju stor vikt vid att de medel som hanteras av kommissionen, de övriga EU-institutionerna och medlemsstaterna förvaltas på ett korrekt och effektivt sätt. Revisionsrättens rapport utgör ett viktigt underlag för att vi ska kunna ta ställning till detta.

Jag ser fram emot att återkomma till nämnden.

Anf. 170 JAN ERICSON (M):

Ja, vi fick en bra föredragning i finansutskottet av Eva Lindström. Det var ovanligt hård kritik. Revisionsrättens bedömning har varit ganska bra de senaste åren, men nu var det hårdare kritik mot hur man har hanterat budgeten.

I det här läget tycker jag att den svenska ståndpunkten kanske är lite lam. Jag skulle vilja ha en lite skarpare skrivning. Jag förstår ju att regeringen inte kan ta ställning till frågan om ansvarsfrihet, och det kanske inte är det viktigaste. Men jag tycker att det skulle vara en skarpare skrivning om att regeringen och Sverige ser allvarligt på den kritik som faktiskt har kommit från revisionsrätten och att vi därmed skulle ha en lite vassare svensk ståndpunkt. Det är Moderaternas linje.

Anf. 171 HAMPUS HAGMAN (KD):

Precis som Jan Ericson sa var det hård kritik från revisionsrätten, hårdare än på flera år.

Sverige röstade under en ganska lång rad av år nej till ansvarsfrihet, mot bakgrund av att felprocenten var för hög. Men utvecklingen gick ändå åt rätt håll, och det var en anledning till att Sverige övergick till att i stället lägga ned sin röst i frågan. Det var rätt agerat mot bakgrund av den positiva utvecklingen och att man närmade sig tvåprocentnivån, som är målbilden.

Nu går felprocenten åt fel håll igen. Jag vet att det inte är nu vi ska avgöra hur vi ställer oss i frågan om ansvarsfrihet, men det här är ju allvarligt – särskilt mot bakgrund av att Next Generation EU förmodligen kommer att rullas ut, vilket innebär mycket större utgifter.

Jag vill helt enkelt skicka med regeringen redan nu att vi anser att Sverige bör återgå till att rösta nej till ansvarsfrihet för kommissionen. Om det inte finns särskilda skäl som jag inte känner till bör vi göra det.

Anf. 172 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! När vi behandlade detta förra året hade Sverigedemokraterna en avvikande ståndpunkt just därför att man inte hade nått den acceptabla gränsen på 2 procent. Vi vill också skicka med att vi inte kommer att godkänna att det går åt fel håll.

Förra gången sa vi också att det är viktigt att man kommer till den gräns man har satt innan man väljer att inte påpeka att det inte är acceptabelt.

Det är en väldigt liten differens, men vi önskar ändå att regeringen ser med allvar på det här. Särskilt som vi har sådana enorma utgifter är det viktigt att vi markerar att Sverige inte tolererar felmarginalen.

Anf. 173 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Att regeringen ser allvarligt på kritiken råder det ingen tveksamhet om.

Jag tror att anledningen till att det är formulerat på det här sättet är att vi ännu inte tar ställning. Det är inte i det här ledet vi tar ställning till hur vi ska se på rapporten och om vi ska ge kommissionen ansvarsfrihet eller inte. Det är bakgrunden till att den är neutralt skriven. Jag ser fram emot en fortsatt diskussion när det är dags att ta ställning till detta i februari.

Att vi ser allvarligt på detta råder det alltså ingen tveksamhet om. Jag har inget principiellt problem med att skriva in det i ståndpunkten. Det som möjligen blir ett principiellt problem är att då börjar vi värdera detta redan nu, när det egentligen är i februari vi ska göra det.

Jag frågar tjänstemännen – är det utifrån den utgångspunkten något problem att vi redan nu skriver in att vi ser allvarligt på kritiken?

Anf. 174 Statssekreterare MAX ELGER:

Nej, det är oproblemiskt att tillföra det här inspelet. Det återspeglar ju regeringens hållning.

Anf. 175 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Då föreslår jag att vi lägger till en mening på slutet: Regeringen ser allvarligt på den kritik som tas upp i rapporten.

Anf. 176 ORDFÖRANDEN:

Tack, finansministern, för förtydligandet!

Anf. 177 JAN ERICSON (M):

Jag är jättenöjd med Max Elgers och finansministerns besked. Det stöder vi fullt ut.

Anf. 178 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 9, Övriga frågor. Det är en informationspunkt. Är det något som finansministern önskar kommentera?

Anf. 179 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Ja, det kan möjligen vara intressant. Italien kommer att vara ordförande för G20. Här ska man redogöra för vilka frågor man kommer att lyfta fram under den här perioden.

Anf. 180 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Då tackar vi finansministern för närvaron vid dagens sammanträde och önskar lycka till vid kommande möte och en trevlig helg.

Anf. 181 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Detsamma!

§ 8 Utbildning, ungdom, kultur och idrott
Utbildningsminister Anna Ekström (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 18 maj 2020
Återrapport från informellt ministermöte den 23 juni
Återrapport från informellt ministermöte den 16–17 september 2020
Information och samråd inför videomöte den 30 november 2020

Anf. 182 ORDFÖRANDEN:

Då så, mina vänner. Jag vill understryka att vi ligger hopplöst efter i schemat i dag – ungefär 45 minuter.

Jag vädjar nu inför de kommande föredragningarna att ni tänker efter och gör korta, kärnfulla inlägg som har ett kompletterande mervärde. Det som har sagts i utskottet behöver inte nödvändigtvis upprepas vid dagens sammanträde.

Med detta sagt, ärade kollegor, lämnar jag ordet och bilden till utbildningsminister Anna Ekström.

Anf. 183 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Ordförande! Efter den inbjudan ska jag försöka fatta mig så kort jag bara kan.

Jag tänkte börja med en återrapportering, som jag håller superkort. Sedan vårt förra samråd i maj har ett rådsmöte i form av en informell videokonferens ägt rum den 18 maj, ett extra videomöte om covid den 23 juni och ett informellt fysiskt rådsmöte den 16–17 september. Nämnden har fått skriftlig återrapportering, så om det inte finns krav på att jag ska berätta mer hoppar jag över det och övergår till samrådet inför rådsmötet.

Anf. 184 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar för att utbildningsministern var så föredömligt effektiv i återrapporten. Vi noterar informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 1, Engagemang för yttrandefrihet och europeiska värderingar – Solidaritetsyttrande för offren för terrorattackerna i Europa.

Anf. 185 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Det handlar om att vi ska göra ett solidaritetsyttrande. Jag skickade digitala hälsningar och har också talat med min franska kollega om saken. Det rör sig om ett fruktansvärt dåd, och detta är en självklarhet.

Anf. 186 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar detta och uppskattar att utbildningsministern har skickat sms till Frankrike.

Vi går vidare till dagordningspunkt 2, Utformandet av det europeiska området för utbildning och nästa strategiska ramverk för europeiskt samarbete inom utbildning – vägen framåt. Det rör sig om en riktlinjedebatt, och det är en diskussionspunkt.

Anf. 187 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Detta är den största punkten på det informella rådsmötet nu på onsdag. Egentligen skulle vi ha haft ett formellt rådsmöte, men på grund av den rådande situationen är det informellt och på video. Det innebär att en hel del beslut redan har fattats, och om dessa har samrått med EU-nämnden skett skriftligen i förväg.

Denna riktlinjedebatt handlar om utformandet av det europeiska området för utbildning och nästa strategiska ramverk för europeiskt samarbete inom utbildning. Bakgrunden är kommissionens meddelande om detta, som kom i oktober.

Kommissionens meddelande handlar om hur kommissionen vill arbeta vidare med det europeiska området för att det ska bli verklighet 2025. Kommissionen lanserade 2017, i samband med att vi hade ett socialt toppmöte i Göteborg, en idé om ett europeiskt område för utbildning, med syftet att öka rörligheten inom all utbildning i EU och främja allas tillgång till utbildning av god kvalitet.

Nu föreslår kommissionen att insatserna för det europeiska området för utbildning fokuseras och vidareutvecklas inom sex dimensioner: kvalitet, inkludering och jämställdhet, grön och digital omställning, lärare, högre utbildning och den geopolitiska dimensionen. Som en del i meddelandet presenterar kommissionen även ett förslag till en fortsättning på det strategiska samarbetsramverket inom utbildning för tiden efter 2020.

Jag läser upp den svenska ståndpunkten enligt förslaget: ”Regeringen välkomnar meddelandet om det fortsatta arbetet för att etablera ett europeiskt område för utbildning till 2025, och att det bygger vidare på det befintliga arbetet. Det är en prioriterad fråga för regeringen att medborgarna i EU ska kunna studera, arbeta, resa och utbyta idéer utan att hindras av administrativa eller byråkratiska svårigheter.

Regeringen anser att det är viktigt med en sammanhållen syn på samarbetet inom utbildningsområdet, något som är särskilt viktigt i perspektivet livslångt lärande och möjligheter för alla att gå i och ur utbildning genom hela livet. Det är även viktigt att lyfta fram den betydelse som utbildning har både för kompetensförsörjning och för social inkludering, samt vikten av att arbetet genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Regeringen välkomnar att meddelandet gör en tydlig koppling mellan utbildning och forskning och betonar vikten av kvalitet i utbildning.

Arbetet inom ramen för det europeiska området för utbildning bör utgå från frågor av gemensamt europeiskt mervärde och vara nära relaterat till Erasmusprogrammet och andra relevanta program i EU:s fleråriga budgetram 2021–2027.

Avseende ramverket för det europeiska området för utbildning anser regeringen att det är viktigt att det kan utvärderas och revideras under den fastslagna perioden, och att det är viktigt med kontinuitet i de riktmärken som används för att det ska gå att följa utvecklingen över tid.

Regeringen anser att det är viktigt att understryka att beslut om finansiering och politik inom utbildning är nationella beslut.

Regeringen kommer att ta ställning till nya förslag inom ramen för det europeiska området för utbildning när dessa presenteras.”

Anf. 188 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Jag tänker att jag ändå bör hänvisa till den avvikande meningen från Moderaterna och Kristdemokraterna i utbildningsutskottet. Det gäller de meningar som handlar om hur många barn som måste delta i förskola. Det är nästan så att det är tvång att gå i förskola i de texter vi ser. Vi tycker att det är bra om man erbjuder bra förskola till en rimlig kostnad, men vi tycker inte att det ingår i EU:s befogenheter att styra över vilka som ska gå i eller erbjudas förskola.

Anf. 189 ROBERT STENKVIST (SD):

Vi står bakom vår avvikande mening som vi anmälde i utskottet. Det handlar i korthet om att EU-kommissionen går alldeles för långt i sina råd och slutsatser. Mycket av det som EU-kommissionen har kommit med är frivilligt, men man går alldeles för långt med allt detta med en sammanhållen utbildningspolitik. Det är en väldigt stor detaljstyrning. Vi tycker nog att de bör lugna ned sig lite på detta område. Vi står alltså bakom vår avvikande mening som vi lämnade i utskottet.

Anf. 190 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Från Vänsterpartiets sida har vi ingen avvikande mening. Vi tycker att regeringens ståndpunkt är väldigt bra. Jag tycker, och det vill jag tacka för, att utbildningsministern gav en bra redogörelse för detta. Vi instämmer som sagt i regeringens ståndpunkt.

Vi anser dock också att det är problematiskt att EU tar fram fler och fler strategier i utbildningsfrågor. Vi vill verkligen betona den nationella kompetensen inom detta område och tycker som sagt att det är bra att regeringen också gör det.

Anf. 191 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Jag vill också tacka ministern för föredragningen. Från Moderaterna tycker vi att det är positivt att man ser den särskilda kopplingen mellan utbildning och forskning och att man påpekar att utbildning och forskning är nationella angelägenheter och ska finansieras i Sverige.

Dock instämmer jag förstås med Désirée Pethrus från KD: Vi står fast vid vår avvikande mening. Vi ställer oss inte bakom att man anger ett särskilt tal för hur många barn som ska gå i förskola. Det är givetvis varje familj som avgör detta. Vi står alltså bakom vår avvikande mening.

Anf. 192 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr ordförande! Jag kan bara helt kort notera att man redan 2009 satte igång med denna typ av samarbete. Den punkt om barnomsorg och förskola som Moderaterna och Kristdemokraterna reagerar mot är en vidareutveckling av en punkt som fastställdes 2009. Min blygsamhet förbjuder mig att tala om vem som då var i regeringsställning.

Anf. 193 ORDFÖRANDE:

Tack för den kommentaren! Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening från Moderaterna och Kristdemokraterna och en oliklydande avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Övriga frågor. Finns det något där som utbildningsministern önskar kommentera?

2020/21:17
27 november

Anf. 194 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Jag kan avstå från det och ta eventuella frågor som kommer upp, för tids vinnande.

Anf. 195 ORDFÖRANDE:

Föredömligt! Då tackar jag utbildningsministern för kort och effektiv närvaro på dagens EU-nämndssammanträde. Jag tillönskar en trevlig helg och önskar lycka till på kommande möte!

§ 9 Utbildning, ungdom, kultur och idrott
Kultur- och demokratiminister Amanda Lind (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 19 maj 2020
Information och samråd inför videomöte den 30 november 2020

Anf. 196 ORDFÖRANDEN:

Vi säger välkommen till kultur- och demokratiminister Amanda Lind. Då går vi in på punkt 9 på föredragningslistan, som gäller ungdom. Vi börjar med återrapport från videomötet den 19 maj 2020.

Anf. 197 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

EU-nämnden har ju tidigare fått den skriftliga rapporten från ungdomsministrarnas förra möte, där temat var hur det unga Europa drabbats av konsekvenserna av covid-19. Detta möte ägde rum som ett informellt videoministermöte den 19 maj, med deltagare även från kommissionen och ungdomsrörelsen. Jag hade inte själv möjlighet att delta vid mötet, utan Sverige representerades av departementsrådet Linda Nordin.

Helt kort kan man säga att många medlemsstater betonade hur effekterna av krisen drabbar ungdomar på ett ojämnt sätt. De som redan har färre resurser och möjligheter påverkas ofta mest negativt. Vidare utbyttes erfarenheter när det gäller de åtgärder som satts in i olika medlemsstater för att stötta unga.

Anf. 198 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 1, Övriga frågor, där det finns tre punkter. Finns det något kultur- och demokratiministern önskar kommentera?

Anf. 199 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Nej.

Anf. 200 ROBERT STENKVIST (SD):

Förlåt mig, det gäller det förra ärendet. Vi hade två avvikande meningar där. Går det att tillföra ytterligare en avvikande mening i det förra blocket under Övriga frågor?

Anf. 201 ORDFÖRANDEN:

Detta är informationsärenden, och de förs inte till protokollet. Vi noterar att du har framfört detta, men det går inte att hänvisa till det under informationspunkten.

Då går vi in på dagordningspunkt 2, Mobilitet och ungdomsutbyten under covid-19-pandemin och efter – vitalisera internationella ungdomsutbyten och gränsöverskridande volontäraktiviteter. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 202 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Det är en riktlinjedebatt som ska äga rum, och diskussionsunderlaget belyser coronapandemins effekter på ungdomsutbyten

och gränsöverskridande volontäraktiviteter i Europa. Ordförandeskapet beskriver ungdomsutbyten och olika former av mobilitetsaktiviteter som grundläggande beståndsdelar i den europeiska ungdomspolitiken och något som behöver värnas i utmanande tider.

Pandemin har inneburit att de flesta utbytesaktiviteter skjutits upp eller ställts in, vilket inte bara påverkar de unga som skulle ha deltagit utan även organisationer som tillhandahåller utbyten. Underlaget lyfter vidare att digitala utbyten har blivit ett sätt för många unga i Europa att hålla kontakt under pandemin men även kan innebära barriärer för unga med svagare resurser.

Två frågor har ställts som grund för riktlinjedebatten. Den första är vilka de huvudsakliga utmaningarna i ett land är för unga personer och ungdomsorganisationer när det gäller internationella ungdomsutbyten och gränsöverskridande volontäraktiviteter under covid-19-pandemin och vidare. Den andra frågan är hur Europeiska unionen och EU:s ungdomsprogram kan stödja arbetet med att vitalisera europeiska och internationella ungdomsutbyten och gränsöverskridande volontäraktiviteter.

Regeringen välkomnar det underlag som ordförandeskapet har tagit fram som vägledning inför ministrarnas diskussion. Genom EU:s ungdomsprogram kan svenska ungdomar få erfarenheter som har positiva effekter för deras självförtroende och underlättar vägen mot vidare studier och arbete. Det är viktigt att utbytesprogrammen fortsätter att fungera både under och efter coronapandemin.

Anf. 203 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 3, Övriga frågor, och konstaterar att det inte finns något att kommentera där. Vi noterar och tackar för informationen.

§ 10 Utbildning, ungdom, kultur och idrott
Kultur- och demokratiminister Amanda Lind (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 19 maj 2020
Information och samråd inför videomöte den 1 december 2020

Anf. 204 ORDFÖRANDEN:

Nu är vi inne på kultur. Finns det något att säga om återrapporten från videomötet den 19 maj?

Anf. 205 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Jag kan helt kort säga att kultur- och medieministrarna träffades digitalt den 19 maj för att, precis som vi ska göra nästa vecka, diskutera kultur- och mediesektorns återhämtning från coronapandemin.

I maj hade många medlemsstater påbörjat lättnader av restriktioner efter nedstängningar tidigare under våren och underströk behovet av fortsatt erfarenhetsutbyte och samarbete på EU-nivå. Sverige lyfte upp särskilt mediesektorns betydelse och vikten av mediefrihet och konstnärlig frihet även under pågående restriktioner.

Anf. 206 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen gällande återrapporten.

Vi går in på dagordningspunkt 1, Kultur- och mediesektorns återhämtning från covid-19-pandemin. Det gäller en riktlinjedebatt och diskussion.

Anf. 207 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Denna riktlinjedebatt kommer att behandla effekterna av coronavirusets spridning, som ju är ytterst negativa för både kultur- och medieområdet. I diskussionsunderlaget lyfts vikten av återhämtningsåtgärder på EU-nivå upp. Vidare berörs frågan om tillämpningen av restriktionerna inom EU, eftersom bland annat kulturlivet har drabbats hårt av dessa, samt kultur- och mediesektorns möjligheter att ta del av EU:s särskilda stödprogram med anledning av coronapandemin.

Regeringen välkomnar diskussionen, som är i högsta grad aktuell. Regeringen anser att det är viktigt att EU:s insatser på kultur- och medieområdet tar hänsyn till de effekter som pandemin orsakat. Vidare anser regeringen att de medel som föreslagits för extra stöd till drabbade sektorer också kommer medie- och kulturområdet till del.

Sammantaget är denna diskussion viktig för att tydliggöra pandemins effekter för dessa sektorer.

Anf. 208 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD):

Herr ordförande! Den här punkten är ju en diskussionspunkt, men jag vill ändå markera att Sverigedemokraterna har en annan ståndpunkt här.

Det är helt riktigt så att kultur- och mediesektorerna har varit mycket utsatta till följd av pandemin, precis som många andra sektorer i samhället. EU kan säkerligen vara en plattform där medlemsstaterna kan utbyta erfarenheter, samverka och föra en dialog på frivillig grund kring hur de aktuella sektorerna bäst kan återhämtas.

Erasmus plus, som omnämns i ärendet, har Sverigedemokraterna en annan syn på än vad regeringen har. Vi är för att avveckla Erasmus plus. Vi ser att verksamheten där skulle kunna vara positiv i flera fall, men det är en verksamhet som lika gärna hade kunnat ske på ett annat sätt än i EU-regi.

I ärendet lyfts också bland annat programmet Kreativa Europa fram som något att nyttja sig av för återhämtningen. Vi vill understryka att vi ser kulturområdet som en nationell kompetens, och när nu finansiering av kulturpolitiska insatser understryks så mycket i EU-sammanhang till följd av pandemin blir det viktigt för oss att markera att vi ser budgetdrivande förslag på kulturområdet på EU-nivå som något som går över gränsen sett till att kulturområdet ska betraktas som en nationell kompetens.

Anf. 209 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar att det finns en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Anf. 210 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Som vi också säger i anförandet är det väldigt viktigt att jobba för att de stödprogram som EU tar fram – både de som finns i grunden, till exempel Kreativa Europa, och också ytterligare stödprogram – ska komma kultur- och mediesektorn till del. Det ser jag som självklart.

Jag vill också understryka hur viktigt samarbetet inom EU är när det gäller till exempel inresefrågor, vilket jag också kommer att lyfta fram.

Anf. 211 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Vi går in på dagordningspunkt 2, Övriga frågor. Finns det någonting där som kultur- och demokratiministern önskar kommentera?

Anf. 212 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Jag kan helt kort kommentera ordförandeslutsatserna om jämställdhet inom kulturen. Där är det så att rådet har identifierat jämställdhet som en av sex prioriteringar i sin arbetsplan för kultur 2019–2022 och beslutat i arbetsplanen att inrätta en OMC-grupp för att undersöka jämställdhetsfrågor inom kulturområdet.

Det tyska ordförandeskapet har i anslutning till detta valt att lägga fram förslag till ordförandeslutsatser på samma tema. I de här slutsatserna uttalas bland annat vikten av att sträva efter att säkerställa att alla har lika tillgång till och fullt ut kan delta i kulturlivet utan diskriminering, vikten av att främja kvinnligt entreprenörskap inom de kulturella och kreativa sektorerna samt att främja ett regelbundet utbyte av god praxis mellan medlemsstaterna och Europeiska kommissionen. En utvärdering och uppföljning av slutsatserna kommer att göras 2022.

Regeringen välkomnar att det tyska ordförandeskapet har valt att lägga fram ordförandeslutsatser avseende jämställdhet inom kulturområdet, vilket är i linje med Sveriges ambitioner på området. Ett jämställt kulturliv främjar både utvecklingen av kulturområdet och samhället i stort och att

samla kunskap om den rådande situationen och utbyta erfarenheter och idéer om hur ojämlikhet kan mötas är av största vikt.

Anf. 213 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och noterar den.

Anf. 214 TINA ACKETOFT (L):

Min fråga handlar egentligen om dagordningspunkt 2 b, rådsslutsatser om ett fritt och pluralistiskt mediasystem. Kan jag ta den ändå?

(ORDFÖRANDEN: Det går utmärkt. Ställ frågan så får kultur- och demokratiministern kommentera.)

Det gäller förslaget till den svenska ståndpunkten. Med lite god vilja kan man väl läsa in någonting om betydelsen av fria medier där man pratar demokratisering och så vidare. Jag skulle ändå vilja efterlysa att vi blir tydligare när det gäller denna fråga, eftersom vi ser hur ett mediemörker liksom sänker sig över EU sakta men ganska säkert. Vi ska från svensk sida vara tydliga med att vi måste värna respekten för fria medier och också ha en plan för hur detta ska göras i EU.

Anf. 215 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Jag kan kort kommentera detta.

Nu har ju dessa rådsslutsatser redan antagits via skriftlig procedur, men jag välkomnar riksdagsledamotens engagemang och vill också understryka att jag varje gång jag har möjlighet att tala och varje gång jag är i kontakt med mina kollegor lyfter upp vikten av fria medier och det fria konstnärskapet och att det inte ska drabbas av pandemin. Det här är någonting som vi måste jobba med på alla fronter, inte minst utifrån den utveckling som riksdagsledamoten nämner.

Anf. 216 ORDFÖRANDEN:

Tack för förtydligandet, kultur- och demokratiministern! Vi noterar och tackar för informationen.

Anf. 217 ORDFÖRANDEN:

Vi går in på punkt 11, idrottsfrågor. Det är en återrapport från videomötet den 2 juni 2020. Finns det något att kommentera?

Anf. 218 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Helt kort var detta ett möte där idrottsministrarna träffades digitalt. Vi träffades vid två tillfällen under våren för att diskutera pandemins effekter på idrottssektorn och utbyta erfarenheter kring till exempel generella stödåtgärder och riktade åtgärder specifikt för idrottssektorn.

Vid tiden för mötet i juni var flera medlemsstater i färd med att lätta på restriktionerna till exempel genom att tillåta matcher utan publik. Även Sverige välkomnade erfarenhetsutbytet. Vi belyste också hur antidopningsarbetet försvårats i och med pandemin.

Anf. 219 ORDFÖRANDEN:

Tack för återrapporten! Vi noterar detta.

Vi går in på dagordningspunkt 1, Internationella idrottsevenemang under covid-19-pandemin. Det är en riktlinjedebatt och en diskussionspunkt.

Anf. 220 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Diskussionsunderlaget för den här riktlinjedebatten handlar om covid-19 och effekterna på större idrottsevenemang. Inför diskussionen har ordförandeskapet valt att formulera två frågor.

Den första frågan är vilken erfarenhet vi har haft med genomförandet av internationella idrottsevenemang i våra länder sedan pandemin bröt ut, särskilt när det gäller utmaningar och samarbetsmekanismer.

Den andra frågan är hur vi bedömer behovet av ökat utbyte på EU-nivå i detta sammanhang när det gäller internationella idrottsevenemang.

Många idrottsevenemang, både nationella och internationella, har ju fått ställa in vilket har varit nödvändigt för att begränsa smittspridningen. Svensk idrott har i dialog med Folkhälsomyndigheten tagit ett stort ansvar för att hantera situationen och så långt som möjligt kunna hålla igång såväl barn- och ungdomsverksamheten som nationella och i viss mån internationella elitävlingar.

Regeringens bedömning är att samarbete och erfarenhetsutbyte på EU-nivå är en god sak men också att internationella idrottsevenemang är en fråga som i första hand hanteras nationellt.

Anf. 221 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 2, Övriga frågor. Här har vi ett beslutsärende. Det är en rådsresolution om en EU-arbetsplan för idrott.

Anf. 222 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Den nuvarande EU-arbetsplanen för idrott löper ut vid årsskiftet, och därför har det tyska ordförandeskapet lagt fram förslag till rådsresolution om en ny arbetsplan för idrott för perioden 2021 till juli 2024.

Resolutionen uppmanar bland annat medlemsstaterna att ta till vara de kunskaper och resultat som erhållits vid genomförandet av EU-arbetsplanen i utformningen av den inhemska idrottspolitiken samtidigt som subsidiaritetsprincipen och idrottens oberoende bibehålls.

Resolutionen inbjuder även kommissionen att främja integreringen av idrott och fysisk aktivitet inom andra politikområden och att ta till vara erfarenheterna från föregående arbetsplan för att säkerställa aktiviteternas praktiska relevans och synlighet. Idrottsorganisationerna inbjuds bland annat att tillsammans med medlemsstaterna och kommissionen medverka till genomförandet av EU-arbetsplanen och bidra med sin sakkunskap och erfarenhet.

Regeringen anser att utkastet till rådsresolution om en EU-arbetsplan för idrott är balanserat. Regeringen anser att idrottsrörelsens självständighet ska värnas. Regeringens bedömning är att den föreslagna rådsresolutionen håller sig inom EU:s kompetens på idrottsområdet såsom den är uttryckt i artikel 165 i fördraget om EU:s funktionssätt.

Regeringen föreslår därför att Sverige ställer sig bakom antagandet av resolutionen.

Anf. 223 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Jag har ett kort medskick. Det är viktigt att åtgärder vidtas som förebygger dopning och matchfixning som är två stora problem inom idrotten och som inte har någon plats där. Det är viktigt att EU driver ett aktivt arbete kring detta. Min fråga är om detta ingår i handlingsplanen.

Anf. 224 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Tack för frågan! För att se till så att vi får ett korrekt svar här vill jag överlämna frågan till Mikael Lindman.

Anf. 225 Kanslirådet MIKAEL LINDMAN:

Både dopning och matchfixning är med. Det är naturligtvis också frågor som är svenska prioriteringar i den här arbetsplanen.

Anf. 226 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 2 b, Rådsslutsatser om sektorsövergripande samarbete till förmån för idrott och fysisk aktivitet i samhället. Även detta är ett beslutsärende.

Anf. 227 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Det tyska ordförandeskapet har lagt fram förslag till rådsslutsatser om främjande av sektorsövergripande samarbete till förmån

för idrott och fysisk aktivitet i samhället. Slutsatserna ligger i linje med innevarande EU-arbetsplan för idrott 2017–2020.

Slutsatserna uppmanar bland annat medlemsstaterna att identifiera politiska och administrativa områden som är relevanta för idrott och fysisk aktivitet och att uppmuntra berörda beslutsfattare att beakta de fördelar som idrott och fysisk aktivitet kan generera inom deras olika politikområden.

Slutsatserna inbjuder även kommissionen att främja sektorsövergripande samarbete genom lämpliga initiativ och stöd till utbyte av bästa praxis. Idrottsorganisationerna inbjuds bland annat att aktivt delta i utvecklingen av strategier för att öka medborgarnas deltagande i idrott och fysisk aktivitet.

Regeringen anser att utkastet till rådsslutsatser är balanserat och att idrottsrörelsens självständighet ska värnas. Regeringens bedömning är att de föreslagna rådsslutsatserna håller sig inom EU:s kompetens på idrottsområdet såsom den är uttryckt i artikel 165 i fördraget om EU:s funktionssätt.

Regeringen föreslår därför att Sverige ställer sig bakom antagandet av slutsatserna.

Anf. 228 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 2 c. Det är ett informationsärende – WADA-möten: exekutivkommittén och stiftelsestyrelsen den 10–12 november 2020. Önskar kultur- och demokratiministern kommentera detta?

Anf. 229 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):
Nej, jag behöver inte kommentera WADA-mötet.

Anf. 230 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar detta.

Vi går in på dagordningspunkt 2 d, Internationella idrottsevenemang i en MR-kontext – Information från den finska delegationen. Det här är ett beslutsärende.

Anf. 231 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Ordförande! Den finska delegationen avser att under övriga frågor lyfta upp frågan om det planerade ishockey-VM i Belarus och möjligheten för medlemsstaterna att i ett senare skede göra ett gemensamt uttalande som, med respekt för dess självständighet, uppmuntrar idrotten till att ta ansvarsfulla beslut.

Med full respekt för idrottens självständighet och idrottens strävan efter brobyggande mellan olika folk genom idrottsligt utbyte är det regeringens hållning att idrottsrörelsen har ett betydande ansvar för att inte legitimera förtryckande och odemokratiska regimer. Detta ansvarstagande är särskilt viktigt under den nu rådande situationen i Belarus.

Regeringen avser därför att stödja Finlands initiativ om ett möjligt gemensamt uttalande.

2020/21:17
27 november

Anf. 232 LOTTA FINSTORP (M):
Ordförande! Precis som regeringen välkomnar vi moderater Finlands initiativ om ett förhoppningsvis gemensamt uttalande.

Anf. 233 TINA ACKETOFT (L):
Jag instämmer i det som har sagts både av statsrådet och föregående talare.

Anf. 234 ORDFÖRANDEN:
Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt. Önskar kultur- och demokratiministern kommentera något ytterligare?

Anf. 235 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):
Nej, det behöver jag inte göra. Jag tackar för stödet i en viktig fråga!

Anf. 236 ORDFÖRANDEN:
Då tackar vi kultur- och demokratiministern för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde. Jag önskar lycka till på mötet och tillönskar en trevlig helg!

Anf. 237 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):
Tack detsamma!

Anf. 238 ORDFÖRANDEN:

Vi går raskt vidare till dagens sista ärende, som presenteras av statssekreterare Max Elger.

Vi går raskt in på dagordningspunkt 1, Den allmänna budgeten, förlikningsmöte den 4 december. Det här är ett beslutsärende.

Jag påminner om vad både kultur- och demokratiministern och utbildningsministern gjorde, nämligen att vara så kärnfulla som möjligt. Vi har passerat långt över den planerade tidsramen.

Anf. 239 Statssekreterare MAX ELGER:

Jag ska göra mitt yttersta för att vara kärnfull. Jag hoppas ni ser min Powerpointpresentation.

Jag ska inleda med att tacka för att jag har fått komma hit. Det är trevligt att vara här. Som ni vet är det brukligt att vi försöker åstadkomma en årsbudget ungefär så här års. Detta är ett lite annorlunda år. Vi har ännu ingen flerårig budgettram att förhålla oss till. Tvärtom är det en mycket låst beslutssituation i EU. Vidare har vi ett hälsoläge som inte medger att vi har det vanliga budget-Ekofin.

Den här övningen kommer alltså att hållas i Bryssel med ambassadörer, och det är mer osäkert än någonsin huruvida det faktiskt kommer att resultera i en årsbudget vid årets slut, men det är hur som helst ambitionen.

Jag ska först gå igenom tidsplanen för det arbete vi har framför oss och det som har varit, framför allt kommissionens förslag till årsbudget, förhandlingsläget och därefter den svenska ståndpunkten.

Som under tidigare år är detta en process som tog sin början i juli, då kommissionen lade fram sitt förslag till årsbudget. Speciellt för detta år är att det i det läget inte fanns någon överenskommelse om en flerårig budgettram, så kommissionen baserade sitt årsbudgetförslag på sitt eget förslag till flerårig budgettram, som ju var mycket mer omfattande än den överenskommelse som sedermera ingicks.

Den 29 september antog rådet sin position genom en skriftlig procedur, och den 11 november antog Europaparlamentet sin läsning. Den 13 november, till skillnad från tidigare år, återkom kommissionen med förslag till ändringsskrivelse, det vill säga att man anpassar sitt förslag till den fleråriga överenskommelse som gjordes i juni. Detta innebar inte bara en teknisk revidering utan en betydande neddragning av kommissionens förslag.

Medan vi talar reviderar både rådet och Europaparlamentet sina positioner. Jag känner till ungefär var rådet har landat i sin process, men med Europaparlamentets är det mer oklart. Det har väl en inriktning som jag kan redogöra för när vi kommer till den punkten.

Den 4 december inleds förlikningsmötet i Bryssel. Det kommer att kunna pågå fram till den 7 december, även om förhoppningen är att det inte gör det. Den 7 december kommer förlikningsperioden att ta slut.

Jag går nu över till kommissionens budgetförslag, och detta förslag inkluderar den ändringsskrivelse vi fick den 13 november, då anpassat till den överenskomna fleråriga budgetramen – det ska tilläggas att den inte är

beslutad än – där åtagandena på ett mycket övergripande plan uppgår till 164 miljarder euro med en marginal på 0,91 till åtagandetaket medan betalningarna ligger något högre med en marginal på 1,95. Förändringarna i förhållande till innevarande års budget är att åtagandena har minskat betänkligt eller med 5 procent – detta kan man värdera hur man vill – och det ska ses i ljuset av att unionen har blivit mindre i och med att Storbritannien har lämnat unionen.

Betalningarna ökar en smula, som ni noterar, nämligen med 3 procent. Detta härrör inte så mycket från de aktiviteter som vi kommer att genomföra under det kommande året utan mest från gamla åtaganden som förfaller till betalning i framtiden. Mycket av de betalningar som kommer att äga rum under nästa år härrör alltså från åtaganden som har gjorts i år och förra året och möjligen ännu tidigare än så.

Jag går nu till rubrikerna i kommissionens budgetförslag. Jag ska kort redogöra för huvuddragen. Man avsätter pengarna i åtaganden och betalningar under sju rubriker numera. Indelningen har förändrats något sedan tidigare år.

Det första området är den inre marknaden, som ju inbegriper satsningar på forskning och innovation, Invest EU med mera. Rubrik 2 gäller sammanhållningspolitiken och strukturfonderna samt rubriken Motståndskraft och värderingar, som inkluderar Erasmus, civilskyddsmekanismen och det nya hälsoprogrammet EU4Health.

Rubrik 3 gäller jordbrukspolitik. Nytt för året är att också Just Transition Fund har lagts in under denna rubrik. Rubrik 4 omfattar frågor om och hantering av migrationsströmmar och skapandet av en gemensam asylpolitik. Rubrik 5 är den minsta utgiftsrubriken. Det handlar om program och instrument för säkerhet och försvar, som den nya Europeiska försvarsfonden. Rubrik 6 är unionens utrikespolitik, inklusive bistånds- och utvecklingsverksamhet. Slutligen har vi rubrik 7, EU:s administration. Detta om kommissionens förslag mer i detalj.

Hur förhåller sig då de olika kontrahenterna till detta? Som jag sa tidigare var marginalerna i kommissionens budgetförslag 0,91 respektive 1,95 i kommissionens budgetförslag, inklusive ändringsskrivelse 1. I det material ni har tagit del av, rådets läsning, gjorde vi bedömningen att åtagandemarginalerna var 1,0 och 2,0, men de har under det senaste processandet i rådet ökat en smula, till 1,1 respektive 2,2.

Den uppmärksamme noterar att det i Europaparlamentets läsning förefaller som om de vill göra av med ungefär 20 miljarder mer än vad taken medger. Det återspeglar den artefakten att kommissionens ursprungliga förslag tog sin utgångspunkt i en annan flerårig budget än den som överenskoms i juli.

Intrycket från de diskussioner som har påbörjats mellan de tre institutionerna är att Europaparlamentet nu ligger betydligt mer modest i sina anspråk och att man kommer att ligga betydligt närmare kommissionens ändrade förslag än vad det här återger.

Utifrån de utgångspunkter jag nu har försökt redogöra för kommer, enligt den information som är för handen, trilogien att inledas den 4 december, i akt och mening att komma överens.

Vad är då den svenska hållningen i den här processen? Ja, det är samma hållning som vi har haft under de senaste 25 åren, om jag inte missminner mig. Vi tycker att det är angeläget att det förslag som man så småningom

kommer överens om präglas av budgetdisciplin och respekterar budgetramarna. En innebörd av detta är att vi tycker att det är viktigt med tillräckliga marginaler både avseende åtaganden och betalningar eftersom detta är ett sätt att hantera den osäkerhet som kommer under det kommande året. Det är inom marginalerna som man kan ta smärre nya initiativ, om man inte gör en omprioritering.

Vi brukar också framhålla att det är viktigt att de prognoser som budgeten skrivs för är realistiska eftersom erfarenheten är att vi inte brukar se fullt så mycket betalningar i verkligheten som vad som prognostiserats. Det är ofta lite krångligare att betala ut pengar än man förutser från början.

Slutligen: För att hantera eventuella nya initiativ finner vi att det är lämpligt att man finansierar dessa med omprioritering snarare än genom att aktivera eventuella flexibilitetsmekanismer eller genom att bryta mot de tak som vi har kommit överens om.

Jag ska också säga något om förhandlingstaktiken. Vi försöker ju att i den europeiska kretsen uppamma en förståelse för vår hållning genom att samverka med likasinnade länder. Där har vi under det senaste året särskilt värdesatt samarbetet mellan de fyra sparsamma länderna: Sverige, Österrike, Danmark och Nederländerna. Vi kommer naturligtvis att verka i mycket nära samarbete med dem för att nå bästa möjliga genomslag för den svenska hållningen i den här processen.

Anf. 240 ORDFÖRANDEN:

Föredömligt, statssekreteraren! Det var effektivt och kärnfullt. Det uppskattas mycket av EU-nämnden.

Anf. 241 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen!

Jag vill bara påpeka att Vänsterpartiet egentligen skulle vilja se en annan budget. Vi skulle vilja se en minskad budget för försvar och säkerhet eftersom vi anser att det är en nationell angelägenhet, och vi skulle också vilja se en annan inriktning på migration och gränsförvaltning.

Jag vet att vi har ont om tid, men jag skulle ändå vilja påpeka att det var ett stort fokus på Sveriges avgift och återhämtningsfonden vid de möten som vi hade inför och under Europeiska rådet i juli. EU-nämnden gick då egentligen aldrig in på de enskilda delarna i långtidsbudgetförslaget. Från Vänsterpartiets sida valde vi då att ta strid för återhämtningsfondens finansiering, men jag tror att vår syn på budgeten hade framkommit redan vid tidigare möten.

Eftersom den här årsbudgeten följer MFF har vi ingen avvikande åsikt, utan vi stöder regeringens förslag till ståndpunkt.

Anf. 242 JAN ERICSON (M):

Vi fick i finansutskottet en bra föredragning om förhandlingsläget vad gäller både den stora budgeten och årsbudgeten. Det är ju ingen hemlighet att vi i Moderaterna har varit lite besvikna över utfallet av förhandlingarna om budgeten. Men jag tänker ändå lite grann som Ilona Sztamari Waldau här: Nu är läget som det är, och vi har den årsbudget vi har.

När det gäller de fyra punkter som statssekreteraren redovisade har vi ingen avvikande mening. I det här läget ställer vi oss bakom regeringens ståndpunkt när det gäller årsbudgeten.

2020/21:17
27 november

Anf. 243 Statssekreterare MAX ELGER:

Jag har inte mycket att kommentera när det gäller detta. Jag tackar för stödet för den svenska ståndpunkten.

Anf. 244 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi tackar statssekreteraren för ett effektivt och kärnfullt inlägg i EU-nämnden. Det var dagens sista inlägg. Vi tillönskar statssekreteraren ett bra möte, goda fortsatta förhandlingar och en trevlig helg!

Anf. 245 Statssekreterare MAX ELGER:

Statssekreteraren önskar EU-nämnden en trevlig helg tillika och tackar för ett trevligt möte.

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Rättsliga och inrikes frågor

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C).....	4
Anf. 9 JESSIKA ROSWALL (M).....	5
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	5
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 16 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	6

§ 3 Rättsliga och inrikes frågor

.....	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 19 Statsrådet HANS DAHLGREN (S).....	7
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	8
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 23 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	8
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 25 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	8
Anf. 26 TINA ACKETOFT (L).....	10
Anf. 27 MIKAEL DAMSGAARD (M).....	10
Anf. 28 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	11
Anf. 29 HANS EKLIND (KD).....	11
Anf. 30 ADAM MARTTINEN (SD).....	12
Anf. 31 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	12
Anf. 32 HANS EKLIND (KD).....	13
Anf. 33 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	13
Anf. 34 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	14
Anf. 35 MIKAEL DAMSGAARD (M).....	14

Anf. 36	AMANDA PALMSTIERNNA (MP)	14
Anf. 37	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	15
Anf. 38	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 39	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	15
Anf. 40	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 41	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	16
Anf. 42	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 43	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	16
Anf. 44	ORDFÖRANDEN	16
§ 4	Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor	17
Anf. 45	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 46	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	17
Anf. 47	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 48	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	17
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 50	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	17
Anf. 51	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 52	JOHAN HULTBERG (M)	18
Anf. 53	TINA ACKETOFT (L)	19
Anf. 54	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	19
Anf. 55	Ämnesrådet ÅSA JOHANSSON	19
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 57	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	20
Anf. 58	JOHAN HULTBERG (M)	21
Anf. 59	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	22
Anf. 60	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	22
Anf. 61	Kanslirådet BJÖRN CAPPELIN	22
Anf. 62	JOHAN HULTBERG (M)	22
Anf. 63	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	23
Anf. 64	JOHAN HULTBERG (M)	23
Anf. 65	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	23
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 67	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	24
Anf. 68	JOHAN HULTBERG (M)	25
Anf. 69	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	26
Anf. 70	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	26
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 72	JOHAN HULTBERG (M)	27
Anf. 73	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 74	AMANDA PALMSTIERNNA (MP)	27
Anf. 75	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	27
Anf. 76	Ämnesrådet ÅSA JOHANSSON	27
Anf. 77	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 78	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	28
Anf. 79	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 80	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	28
Anf. 81	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 82	JOHAN HULTBERG (M)	28
Anf. 83	Socialminister LENA HALLENGREN (S)	28
Anf. 84	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	28

Anf. 85 LUDVIG ASPLING (SD).....	29
Anf. 86 ORDFÖRANDEN.....	29
§ 5 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor	30
Anf. 87 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 88 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	30
Anf. 89 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 90 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	30
Anf. 91 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	31
Anf. 92 ANNIKA QARLSSON (C).....	31
Anf. 93 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	31
Anf. 94 LUDVIG ASPLING (SD).....	32
Anf. 95 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	32
Anf. 96 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	32
Anf. 97 Kanslirådet CECILIA ASKLÖF	33
Anf. 98 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	33
Anf. 99 ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 100 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	34
Anf. 101 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	34
Anf. 102 ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 103 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	34
Anf. 104 ORDFÖRANDEN.....	34
§ 6 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor	35
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 106 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	35
Anf. 107 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 108 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	35
Anf. 109 ANNIKA QARLSSON (C).....	35
Anf. 110 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	36
Anf. 111 LUDVIG ASPLING (SD).....	36
Anf. 112 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	36
Anf. 113 ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 114 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	37
Anf. 115 ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 116 LUDVIG ASPLING (SD).....	38
Anf. 117 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	38
Anf. 118 ANNIKA QARLSSON (C).....	39
Anf. 119 TINA ACKETOFT (L)	39
Anf. 120 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	39
Anf. 121 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	40
Anf. 122 ORDFÖRANDEN.....	41
Anf. 123 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	41
Anf. 124 LUDVIG ASPLING (SD).....	42

Anf. 125 ORDFÖRANDEN.....	42
§ 7 Ekonomiska och finansiella frågor	43
.....	43
Anf. 126 ORDFÖRANDEN.....	43
Anf. 127 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	43
Anf. 128 ORDFÖRANDEN.....	43
Anf. 129 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	44
Anf. 130 HELENA BOUVENG (M)	44
Anf. 131 HAMPUS HAGMAN (KD).....	44
Anf. 132 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	45
Anf. 133 ORDFÖRANDEN.....	45
Anf. 134 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	45
Anf. 135 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	45
Anf. 136 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46
Anf. 137 ORDFÖRANDEN.....	46
Anf. 138 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46
Anf. 139 ORDFÖRANDEN.....	46
Anf. 140 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46
Anf. 141 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	47
Anf. 142 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	47
Anf. 143 ORDFÖRANDEN.....	47
Anf. 144 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	47
Anf. 145 ORDFÖRANDEN.....	47
Anf. 146 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	47
Anf. 147 ORDFÖRANDEN.....	48
Anf. 148 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48
Anf. 149 ORDFÖRANDEN.....	48
Anf. 150 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48
Anf. 151 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	49
Anf. 152 HAMPUS HAGMAN (KD).....	49
Anf. 153 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	49
Anf. 154 ORDFÖRANDEN.....	49
Anf. 155 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	50
Anf. 156 HELENA BOUVENG (M)	50
Anf. 157 ERIC WESTROTH (SD)	50
Anf. 158 ANNIKA QARLSSON (C).....	51
Anf. 159 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	51

Anf. 160 HELENA BOUVENG (M).....	52
Anf. 161 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	52
Anf. 162 Finansrådet LINDA HAGGREN	52
Anf. 163 HELENA BOUVENG (M)	53
Anf. 164 Finansrådet LINDA HAGGREN	53
Anf. 165 HELENA BOUVENG (M)	53
Anf. 166 ORDFÖRANDEN.....	53
Anf. 167 ERIC WESTROTH (SD)	53
Anf. 168 ORDFÖRANDEN.....	53
Anf. 169 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	53
Anf. 170 JAN ERICSON (M)	54
Anf. 171 HAMPUS HAGMAN (KD).....	54
Anf. 172 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	54
Anf. 173 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	55
Anf. 174 Statssekreterare MAX ELGER	55
Anf. 175 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	55
Anf. 176 ORDFÖRANDEN.....	55
Anf. 177 JAN ERICSON (M)	55
Anf. 178 ORDFÖRANDEN.....	55
Anf. 179 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	55
Anf. 180 ORDFÖRANDEN.....	55
Anf. 181 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	56
§ 8 Utbildning, ungdom, kultur och idrott	57
Anf. 182 ORDFÖRANDEN.....	57
Anf. 183 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	57
Anf. 184 ORDFÖRANDEN.....	57
Anf. 185 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	57
Anf. 186 ORDFÖRANDEN.....	57
Anf. 187 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	58
Anf. 188 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	59
Anf. 189 ROBERT STENKVIST (SD).....	59
Anf. 190 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	59
Anf. 191 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	59
Anf. 192 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	59
Anf. 193 ORDFÖRANDEN.....	59
Anf. 194 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	60
Anf. 195 ORDFÖRANDEN.....	60
§ 9 Utbildning, ungdom, kultur och idrott	61
Anf. 196 ORDFÖRANDEN.....	61
Anf. 197 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	61
Anf. 198 ORDFÖRANDEN.....	61

Anf. 199 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	61
Anf. 200 ROBERT STENKVIST (SD).....	61
Anf. 201 ORDFÖRANDEN.....	61
Anf. 202 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	61
Anf. 203 ORDFÖRANDEN.....	62
§ 10 Utbildning, ungdom, kultur och idrott	63
Anf. 204 ORDFÖRANDEN.....	63
Anf. 205 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	63
Anf. 206 ORDFÖRANDEN.....	63
Anf. 207 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	63
Anf. 208 JONAS ANDERSSON i Linköping (SD).....	63
Anf. 209 ORDFÖRANDEN.....	64
Anf. 210 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	64
Anf. 211 ORDFÖRANDEN.....	64
Anf. 212 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	64
Anf. 213 ORDFÖRANDEN.....	65
Anf. 214 TINA ACKETOFT (L)	65
Anf. 215 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	65
Anf. 216 ORDFÖRANDEN.....	65
§ 11 Utbildning, ungdom, kultur och idrott	66
Anf. 217 ORDFÖRANDEN.....	66
Anf. 218 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	66
Anf. 219 ORDFÖRANDEN.....	66
Anf. 220 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	66
Anf. 221 ORDFÖRANDEN.....	66
Anf. 222 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	67
Anf. 223 ANNIKA QARLSSON (C).....	67
Anf. 224 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	67
Anf. 225 Kanslirådet MIKAEL LINDMAN	67
Anf. 226 ORDFÖRANDEN.....	67
Anf. 227 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	67
Anf. 228 ORDFÖRANDEN.....	68
Anf. 229 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	68
Anf. 230 ORDFÖRANDEN.....	68

Anf. 231 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	68
Anf. 232 LOTTA FINSTORP (M).....	69
Anf. 233 TINA ACKETOFT (L)	69
Anf. 234 ORDFÖRANDEN.....	69
Anf. 235 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	69
Anf. 236 ORDFÖRANDEN.....	69
Anf. 237 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	69

§ 12 Ekonomiska och finansiella frågor – Budget

.....	70
Anf. 238 ORDFÖRANDEN.....	70
Anf. 239 Statssekreterare MAX ELGER	70
Anf. 240 ORDFÖRANDEN.....	72
Anf. 241 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	72
Anf. 242 JAN ERICSON (M)	72
Anf. 243 Statssekreterare MAX ELGER	73
Anf. 244 ORDFÖRANDEN.....	73
Anf. 245 Statssekreterare MAX ELGER	73